31
L. II 1

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 620 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱՐԹԻ, 1898 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2 14 — 30 ՃԷՄԱԶ. ԻՒԼ ԱՒ. 1316 — 2 ԹԷՇՐԻՆ ՍԱ. 1314 — Դ. ՏԱՐԻ, Թիւ 620

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

"بوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائرهٔ مخصوصه ده در

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

"ԱՆԳԼԻԱ Ե՞ՐԲ Կ'ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ"

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ԹԱՅՄԶ»Ի

Ֆաշոտայի խնդրոյն կարգադրման առթիւ

«Լոնտոնի այն քաղաքապետական պաշտօնարանին մէջ ուր ա՛յնքան կարեւոր քաղաքական յայտնութիւններ եղած են, Լորտ Սալզպըրի այս գիշեր բերկրալի աւետիս մը հաղորդեց, ծանուցանելով թէ Ֆրանսական դեսպանը պաշտօնապէս իմացուց իրեն թէ ֆրանսական կառավարութիւնն որոշած է պարպել Ֆաշոտան։ Նկատած է որ այդ վայրը ո՛ և է արժէք չի կրնար ունենալ Ֆրանսայի համար, եւ այս մօտ հրահանգ ղրկած է ֆրանսական ներկայացուցիչներուն ի Գահիրէ։ Այս լուր մեծաւ խնդութեամբ կ'ողջունուի անգլիացի ազգին կողմէ, որուն աչքին՝ պատերազմի, ո՛րքան ալ անհրաժեշտ ըլլայ, ահագին չարիք մը կ'թուի, և որ իր մերձաւորագոյն դրացիին հետ պատերազմը խորին և անկեղծ վշտով կը նկատէ։ Լ. Սալզպըրի կ'գովէ ֆրանսական կառավարութեան որոշումը, և կ'ըսէ թէ նոյն հանգամանքներու մէջ ո՛ և է կառավարութիւն նոյն որոշումը պիտի տար։ Ֆրանսայի այս որոշումը, կ'ըսէ, յոյժ ուրախառիթ է, և մինչև մէկ աստիճան ալ անակնկալ։ Ֆրանսացիք ասկէ պիտի հասկնան թէ ինչո՛ւ Անգլիա կ'չարունակէր այն նաւային պատրաստութիւններ որք այնքան միամիտ զարմանք պատճառեր էին Ֆրանսացիներուն։ Բայց Ֆրանսայի հետ ամէն վէճ վերջացած չէ, կ'ըսէ Լ. Սալզպըրի։ Թող թէ աշխարհի այլ եւ այլ կողմերը Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ խնդիրներ կան, բայց ֆրանսական կառավարութիւնն զՖաշոտա թողլու որոշումն այնպիսի ոճով մը հաղորդեր է Լ. Սալզպըրիի որ հասկցուցեր է թէ Ֆաշոտայի պարպումը կ'անջատէ Վերին Նեղոսի ընդհանուր խնդրէն, որոյ մասին նոր վէճեր կ'սպասուին, թէև ո՛չ նոյնքան սուր և տաղնապալի հանգամանքով։ Այսինքն՝ Ֆաշոտան պարպելէ առաջ փոխարինութիւն ձեռք բերելու պահանջումէն ետ կ'կենայ Ֆրանսա, բայց այս պահանջումը պիտի չարունակէ պարպումէն ետքը, և պիտի ըսէ թէ՝ Ֆաշոտան պարպելով բարի դրացնութեան գործ մը կատարած ըլլալուն համար, իրաւունք ունի մեր կողմէ կարեւոր փոխարինութեան մը։

«Հետեւաբար, որոշակի պէտք է հասկցուի թէ Ֆաշոտայի պարպումէն ո՛չ առաջ ո՛չ ետք Անգլիա փոխարինութեան իրաւունք կ'ճանչնայ ոչ-բարեկամական գործի մը [Ֆաշոտայի գրաւման] եղծուելուն համար, զոր Ֆրանսա գաղտագողի կատարած էր, և վայրապար կ'յամառէր ատոր մէջ։ Ֆրանսա Ֆաշոտայէ ետ կ'քաշուի՝ ազէկ մը հասկնալէն ետքը թէ հոն մնալուն հետեւանքը պատերազմ պիտի ըլլար։ Ասով Ֆրանսա պարզապէս ըրած կ'ըլլայ այնպիսի գրգռիչ գործէ մը որուն ի սես՝ իր դրացիներէն ո՛չ ոք մեզ չափ երկայնմտութեամբ և ներողամտութեամբ պիտի վարուէր իրեն հետ։ Ֆրանսա անագան և ո՛չ շատ շնորհալի կերպով կ'դարմանէ անտեղի գործողութիւն մը, և իր այս նոր որոշում, ո՛րքան ալ ընդունելի, ո՛ և է փոխարինութեան իրաւունք չի տար իրեն։ Ֆաշոտա, Անգլիացիներուն աչքին, մէկ մասն է միայն Եգիպտոսի պատկանող գաւառներուն, զորս Սէրտարը մաքրեց կռուողներէն Տէրվիշներէն։ Անգլիացիք ծանրացան Ֆաշոտայի վրայ, զի հո՛ն էր որ ֆրանսական յաւակնութիւնները շօշափելի ձեւ մը առեր էին։ Մեր նաւային պատրաստութեանց նշանակութիւնն այն չէր որ մեք պատերազմ աչք կ'առնենք պարզապէս քանի մը ալ տավար ճահիճի համար, որ Ֆաշոտա անունով կ'ճանչուի։ Բայց Ֆաշոտա խորհրդանիշ մ'է, Եգիպտոսի վերադարձնել Վերին Նեղոսի բոլոր կորսուած գաւառները՝ մեր ջանքերուն բուն նպատակն էր։ Դիւանագիտութեան չենք կրնար թողուլ այս կերպով մեր ձեռք ձգած իրաւունքներուն ո՛չ մէկ կտորն, որոց պաշտպանութեան համար պատերազմի ալ պատրաստ էինք։

«Առաջիկային մէջ աւելորդ վէճերու առաջքն առնուած կ'ըլլայ եթէ այս կէտն ազէկ մը բացատրենք հիմակուընէ։—Նեղոսի արեւմտեան կողմն ընդարձակ երկիր մը կայ, որ մեր սեռութեամբ Եգիպտոսի կ'պատկանի ղէմի սեփականութեան և երկրորդ անգամ աշխարհակալութեան իրաւունքով։ Այդ երկրի մէջէն Ֆրանսայի փոխարինութիւն կամ զիջում ընելու չենք կրնար բնաւ հաւանիլ։ Բայց այն երկրէն ալ անդին, կայ ընդարձակ ուրիշ երկիր մը, որ կրնայ նկատուիլ իբրեւ ներքնաշխարհը [Հինդէրլանտ Hinterland] կա՛մ Եգիպտական գաւառներուն և կա՛մ Ֆրանսական Քոնկոյին։ Հոն, այն աւելի ներսի երկրին մէջ, տեղի կայ բարեկամաբար սահմաններ գծելու, ընդ մէջ երկու Տէրութիւններու որոց սեփականութեան իրաւունքներն հաւասարապէս անորոշ և ենթադրական են։ Հոն Դիւանագիտութիւնը կրնայ բանիլ. բայց հոն ալ մեք Ֆրանսայի հետ հաւասար իրաւունքներով կուգանք ի բանակցութիւն։ Նախնադոյն պարտականութիւն մը չունինք Ֆրանսայի՝ քաշուած ըլլալուն այնպիսի կէտէ մը ուր արդէն կենալու բնաւ իրաւունք չունէր։ Եգիպտոսի պատկանող գաւառներուն մէջ, կամ այնչափ տեղի մէջ որչափ Եգիպտոս օգտակար համարի իբրեւ իրենը պահանջել, Ֆրանսայի կոււան մը տալու խնդիր չկայ։

«Ֆրանսա Նեղոսի վրայ մուտք ունենալ կ'ուզէ եղեր առեւտրական նպատակով։ Ադիկա դիւրին է, շնորհիւ մեր առեւտրական ընդհանուր քաղաքականութեան։ Եւ եթէ Ֆրանսա կը փափաքի, դաշնագրով կրկնապէս ապահովել կարելի է, պայմանաւ որ ինքն ալ Եգիպտոսի տայ համանման առեւտրական դիւրութիւններ Քոնկոյի աւազանին մէջ։ Բայց ասկէ առեւտրական ազատութիւն միայն պէտք է նշանակէ և ո՛չ ուրիշ բան։ Ֆրանսայի ուզածն ա՞յդ է միայն թէ ո՛չ երկրային սեփականութիւն և քաղաքական իշխանութիւն Նեղոսի Հովտին մէջ։

«Եթէ Ֆրանսա իր գաղթականութիւններուն մէջ ցարդ ունեցածէն աւելի մեծ յաջողութիւն մը չիրագործէ Քոնկոյի վրայ, շա՛տ ժամանակ պէտք է որ իր վաճառականութիւնն հասցնէ Մաւշան հազարապետին պղըսած տեղուանքը։ Բայց հողային սեփականութիւնն Եգիպտոսի պէտք է պատկանի միշտ, ո՛չ միայն որովհետեւ Եգիպտոսի իրաւունքն է, ո՛չ միայն որովհետեւ զինու զօրութեամբ վերստին գրաւուեցան նոյն տեղուանք, այլ եւ, ինչպէս ըսաւ Լորտ Րօզպէրի, Նեղոս Եգիպտոս է, եւ Եգիպտոս Նեղոս է։ Ֆրանսական մամուլը խստիւ կ'ամբաստանէ զԱնգլիա՝ ձեւական կէտի մը վրայ չափազանց խստապահանջ եւ բիրտ երեւելուն համար։ Պէտք է յիշեն սակայն Ֆրանսական լրագիրք թէ Ֆրանսա Ֆաշոտայի խնդրոյն մէջ Անգլիոյ դէմ ցուցած անքաղաքավարութիւնը պիտի չհամարձակէր ցուցնել Գերմանիոյ, և եթէ ցուցնէր, Գերմանիա անմիջապէս պատերազմ կ'հրատարակէր, և նոյն անքաղաքավարութեան մէջ եթէ իրմէ տկար ազգ մը գտնուած ըլլար, Ֆրանսա պիտի չվարանէր նոյն ձեւով անմիջապէս պատժել զայն։ Մեք եթէ ոտք կոխեցինք, խնդրոյն իրականութեան պատճառաւ էր, որուն մէկ արտաքին նշանն է միայն Ֆաշոտա։ Ադկէ տարբեր ընթացք մը բռնել կարելի չէր Անգլիոյ։

«Թիւրիմացութեան մը ամէնէն վտանգաւոր տարրերուն այս կերպիւ բարեբախտաբար անհետանալը մնայուն օգուտ մը պիտի ունենայ, եթէ մեր դրացիներուն միտքէն վանէ այն սխալ կարծիքը թէ Մեծն Բրիտանիա, ինչ որ ալ ըլլայ, պատերազմ չըներ ի պաշտպանութիւն իր իրաւունքներուն։

«Մեք պզտիկ անիրաւութիւններու աչք կ'գոցենք, զի գործնական ժողովուրդ մ'ենք, և միշտ պատրաստ ենք այն բանն ընելու զոր Ֆրանսա ըրաւ հիմա. այն է՝ Մ. Շարլ Տիւբիւիի յայտարարածին պէս, մեր ջանքերն համապատասխան ընելու կէտ նպատակի դրուած բանին։ Բայց երբ խնդիրն իրական է, երբ թշնամանքն ակներեւ է, անգլիացի ազգը կ'ընէ ինչ որ իր նախնիք ըրած են ժամանակաւ։ Թերեւս զէնընկեցութեան առաջիկայ Դեսպանախորհուրդն, եթէ անմիջապէս չիրագործէ ալ Ցարին ամէն յուսացածները, յաջողի միջազգային կենցաղագիտութեան աւելի բարձր տիպար մը հաստատելու, որպէս զի խաղաղասէր ազգ մը ազատի փոքրիկ թըշնամանքներէ, որոց վրէժը լուծելու համար կ'դժկամակի աշխարհի խաղաղութիւնը վրդովել։ Հետաքրքրաշարժ բանն այս է որ ֆրանսական մամուլն զմեզ կ'ամբաստանէ իբր թէ մեք եղած ըլլայինք նախայարձակն այս գործի մէջ, իբր թէ մեք գործած ըլլայինք թշնամական արարքն, իբր թէ մեք նետած ըլլայինք փոքրիկ արշաւախումբ մը ֆրանսական բանակի մը ճամբուն վրայ, որ երկուքէս տարիէ հետէ կ'մաքառէր ահարկու թշնամիի մը դէմ։ Ֆրանսական մամուլին այսպէս գրելն հետեւանք է օտարազգիներուն այն սխալ կարծիքին թէ Անգլիա կ'հանդուրժէ ամէն թշնամանքի, ամէն անիրաւութեան զոր օտարներուն հաճոյ թուի կրել տալ Անգլիոյ, որովհետեւ Անգլիա չարունակ իր արժանապատուութեան և իր մեծութեան խօսքը չի յեղյեղեր ուրիշներուն պէս։ Սիրալիր յարաբերութիւններու հաստատման շատ օգտակար կ'ըլլար եթէ մեր դրացիք մի անգամ ընդ միշտ հասկնային թէ ադիկա սխալ կարծիք է։ Ֆրանսա զմեզ միշտ պատրաստ պիտի գտնէ իր անկեղծ բարեկամն ըլլալու, եթէ իր ճշմարիտ շահերուն միայն հետամուտ, և ա՛լ հաճոյք չզգայ նեղացուցիչ փոքր դէպքեր յարուցանելով ուր որ Անգլիա և Ֆրանսա շօշափման մէջ գտնուին։ Ֆրանսա ձեռքէն եկածն ըրաւ Սուլթանի արշաւանքը խափանելու համար, ինչպէս ամէն կերպ արգելք յարուցած էր մեզ դէմ Նեղոսի Հովտին մէջ՝ ամէն անգամ որ առիթը գտաւ։ Մեք վստահ ենք որ Անգլիա միշտ աննախանձ ողիով պիտի դիտէ Ֆրանսայի մեծագործութիւնները. բայց փոքրիկ հնարքներ որք կ'նեղացնեն զմեզ առանց իրական օգուտ մ'ունենալու Ֆրանսայի՝ աւելի ազէկ է որ մէկդի թողուին յօգուտ երկու ազգերուն ալ միանգամայն։»

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Բասմի վէպը.—Հայ որբեր.—Մասցու կենդանիք.—Իւղ ու պանիր.— Տեղական բերքեր և անոնց առատութիւնը։

ԷՐԶՐՈՒՄ, 22 Հոկտ. 98

Ազգային վիպասան Բասմի գործն օր ըստ օրէ Բիւզանդիոնի հայ ընթերցողները կ'հրահրէ, որք փոխն ի փոխ կ'կարդան և ձեռքէ ձեռք կ'առնեն ինչպէս սիրուն ծաղիկ մը, որուն համէն հոտէն ոչ ոք կ'կշտանայ։ Նա կ'արժէ փունջ մը անթառամ ծաղկի նմանցնել, որ ոչ միայն մի եղանակի, այլ բոլոր տարուան, ձմեռուան ցուրտ օրերուն մէջն ալ կ'ապրի։ Ասոր հակառակ, ի՛նչ գրուածք որ մեր մատաղ սերնդի մտաւորական կարողութեան աստիճանէն դուրս արտայայտուած սեթեւեթեալ չեչին նիւթեր են, անոնք շուտ կ'թառամին, որք պղպեղի, սոխ ու սխտորի համ ու հոտ ունին. մարդ մի անգամ ընթեռնլէ վերջ, այլ եւս չի կամիր ձեռք առնել զանոնք։

Իսկ Բասմի «Վրէժխնդիր» այս անմահ գործ՝ իր կարեւոր հմտալից պարունակութեամբ՝ այնտեղը պիտի բանէ մեր կեանքի մէջ, ինչ որ անցեալում «Վարք Հարանց»ը։ Մին կենցաղագիտութեան կատարեալ բարք ու վարք ունենալու բարոյական գաղափարներ կ'զարթուցանէ ի մեզ, իսկ միւսն կրօնի և կատարեալ աստուածպաշտութեան։ Սա մեր Եկեղեցւոյ ժիր մշակների անարատ վարուց նկարագիրն է, որով ծաղկեցաւ մեր Ս. Եկեղեցին իբրև «ի վերայ վիմի հաստատեալ»։ Աւա՜ղ, այսօր ալ կաթոլիկ և բողոքական առաքեալներ կրօնքն իրենց պատրուակ բռնած՝ եկած են մեզ՝ ճշմարիտ քրիստոնեայքս՝ դէնէ, հաւատքէ հանելու։ Պատառ մը հացով մեր անդրանկութիւնը՝ մեր նոր սերունդը ծախու առնել։ Նմանապէս Բասմի «Վրէժխնդիր» վէպը երեւակայօրէն իր ծոց կ'պարունակէ այնպիսի ճշգրիտ ազգագրական ծանօթութիւններ, որ ամէնէն հեռաւոր սրտերն անգամ մօտ իրար կը կապէ. անով եղբայրն՝ եղբօր կ'ճանչնայ, ծառայն տէրոջը։ Իրար ճանչնալ, իրարու լեզուն հասկնալ, աղբրի ակնէն ջուր խմել, տոհմային կեանքն ուսումնասիրել, նորա պէտքին դարման տանել, կատարելութեան տիպար հանդիսանալ, ահա՛ նորա կատարած գլխաւոր դերն, որուն միջոցաւ իր բուն արժէք լուսալիր դուրս կը ցոլայ հորիզոնին վրայ։ Այս մեծ գործ, որ դեռ չէ աւարտած, թէև աւելի մօտէն Կ. Պոլսոյ Հայոց կեանքը կ'շօշափէ, բայց մեզմէ ալ հեռո՛ւ չէ։ Իցի՛ւ թէ այս և ասոր նման քանի մը փորձ գրիչներ անձամբ այցելէին առ մեզ, և տեսնէին հնոտիներով ծածկեալ մեր կեանքը, որ հնութեան անսպառ գանձեր կ'մարմնաւորէ իր մէջ, որ առատ նիւթ կ'մատակարարէ իրենց պերճ և ճոխ նկարագրութեանց։ Պերճ Պռօշեանց, և ուրիշ նշանաւոր հայ հանճարներ միթէ այս ընթացքով, իրենց գործեր չհամեմատցի՞ն, որ իրբեւ աղ կ'ծառայեն ժողովրդի մտքին։ Բայց թէ ո՞րն՝ [գի՞նչ] պէս չարունակենք թողուլ մերն և ուրիշինը գովել, ի հարկէ մեր նոր սերունդն ալ, ոչ թէ անոնց լաւ կողմերը կ'ընդօրինակէ, այլ ընդհանուր հոսանքէն մղուելով՝ իր տուն ու տեղէն, եկեղեցիէն սիրտն ու հոգին կ'ուծանայ, մոլորեալ ոչխարի պէս գլուխ կ'առնէ, կ'երթայ կ'կորսուի։ Այսպէս մերթ ընդ մերթ տեղի ունեցած գաղթականութիւնքն մասամբ իւրք այս պատճառին ալ կրնալի է վերագրել։ Ուրեմն տոհմային վիպագրութիւնքն ասոր նման՝ որ մեր կեանքի խոկական նկարագիրն ու պատկերն հայելիի մը պէս կ'անդրադարձէ մեր առաջ, ո՞ր մէկ մարդ զայն դիտելով, կարդալով, իր դէմքի արատը, սխալը չի սրբեր կամ չակեր, չարէն խորշիր ու բարիէն առաջնորդուիր, որ կենաց ուղիղ նաւահանգիստն է։

*** Երբ մեք արդէն ունինք մեր ձեռք, մեր սեպհական տան ու տեղի քով, ընդարձակ արտօրայք, մարգագետինք, արօտատեղիք, լծու և կթան կենդանիք, արմտիք, իւղ, պանիր, եղ, մածուն, թան, կարագ, հնոտիներ զգեցած հայի մը հարազատ զաւակունք բազում տարիներ քրտնաթոր աշխատութեամբ՝ ասոնցմով ի՞նչ հարկ նոցա աչքունք բանալ, լիառատ Եւրոպացւոց փափկակեցութեան վարժեցնել, յաւիտենական պնակալէզներ և անտարբերներ պատրաստել։ Անոնց անտեղ լէգէոններէ խումբ մը, որ հովէ վարուած կանկաթ-ուսլի պէս աստ անդ պիտի յածին։ Իբրեւ գաւառացի, ինձ մընար, աղերս ի բերան կ'աղաչէի որոց որ անկ է, թէ քաղքցի տղան կը յանձնեն օտարի խնամքին՝ գոնէ գէթ գեղացի տղան խնայէին ու չի տային. զի՛ լաւ է նոցա տան, դրացեաց թան ապուրն ու անծուր վախը, քան նոցա եղինձը [փիլաւ]։ Ստոյգ է նոքա մի տարի նեղ կ'ապրին, բայց որ տարին իրենց կ'չինեն, չակեն։ Տարին չգիտեմ որքան մեր գեղացիներէն համբոյ և պճեղ տներն օտար հօտաղ մշակ կ'րնեն, ահա՛ նոցա տեղ թող սոքա վարձուին, որ իրենց սովորական աշխատութեան ունակութեամբ՝ ա՛լ աւելի սիրով կ'ընդունուին այդ ջոջ տներէն։ Այսօր անոնցմէ ոչ ոք անօթի է մեռնող, գաւառաց մէջ. եթէ պնդողներ կան, ես կ'ըսեմ անոնք այն կարգէն են, որոց համար ժողովուրդն ըսած է—ծիծ մհանայ, մամ կշտանայ—։

*** Էրզրումէ Բիւզանդիոնի 59ի թըւով հաղորդուած էր թէ Կարսէն աստ փոխադրուած կովերէն պահարախոր ներածուած է, մինչ ընդհակառակն աստի անդ մասցու կովերի և եզների նախիրներ կ'տարուին, և կ'վաճառուին ռուս զօրաց մըկիսաններին [կապալառու], իսկ անոնի աչունքէ աչունք աստ առ մեզ կ'բերուին մասցու ոչխարներ, որք Հալէպի, Դամասկոսի, Երզնկայի անասնոց վաճառականք գալով, կ'առնեն կ'քշեն իրենց տեղեր։ Այս առածախսէն դիւրաւ կ'հասկցուի որ ռուս զօրաց կերած միսը կովի և եզի է, իսկ օսմանեան զօրաց արու և ստերջ ոչխարաց, միւս կերածներն ալ ասոր յարմար։

*** Մասիսի ստորոտներէ, Սիւնեաց, Ալաշկերտի, Արճէշի, մասամբ Վանայ և Պիթլիսի ոչ հողագործ գաւառակերգն եղան, ջորի կարաւաններով կուգան յԱլաշկերտ ի խնդիր հացի։ Արդէն ի հերուն հետէ անդ արտոնեաց հին չամբարանք դատարկուած են, այս տարի եւս հարուստներուն տաքուկ հոլ՝ ի եթէ ցորենի առաջ հասկերին չմնար, որքան ալ աւելի լինէր, բնական է որ այսքան գնողաց համար չէր բաւէր։ Ցիշեալ տեղում 20—30 ղահեկան արժող սոմար [ճռա] մը կարմրհատ ցորեն, բարձրացաւ 50—60ի։ Դուրսի գնողներն ալ անդ իրենց ուզած գնով ցորեն, գարի չգտնելով եկան, հասան ի Բասեն, ուր թէև Ալաշկերտի չափ սղած չէ տակաւին, բայց և այնպէս գինուր են. ունեցողները մէկէն չեն ուզեր ձեռքէ հանել, յաւելում կ'սպասեն։ Այս պատճառաւ քաղաքիս հրապարակի վրայ ծախուն ալիւր, ցորեն առաջուայ չափ առատօրէն չի գտնուիր։ Լիտր մ'ալիւրը 5½ ղրշ. է, պուլղուրը, կուլիփան, որմէ փիլաւն՝ 22 ղրշ. է, իսկ ձաւարն՝ որ անխալել, ծեծած և թեփնած մաքուր ցորենն է, հարիսայ, կորկոտէ պարու կ'եփեն, 20 ղրշ։ Բանջարանոցի բազմատեսակ բոյսերը, կանանչեղէնք խոտի չափ շատ ու աժան են։ Սոյլ մը շողգամ, որ 25-30 լիտր կը կշռէ, 10 ղրշ. է. լիտր մը գետնախնձորը 1 ղրշ., 5-6 օխայ կշռող ջոջ գլուխ մը ճերմակ կաղամբ 10-20 փրյ., մեր գեղի սխտոն, որ կուգայ քաղաք … կ'դառնայ՝ առատ է, և այս կարգի ամէն բան։ Իսկ թացնեղէն՝ իւղն ու պանիրը, չորթան, սեր, մածուն, կաթ, կարագ, սովորականէն շատ նուազ և սուղ, … հիւանդութեան պատճառաւ։

*** Վերջին գարնանս օրերը շատ անոյշ և պայծառ կ'երթան ի ցնծութիւն աղքատ ընտանեաց և յարօտ գնացող կենդանեաց։ Օրական հազարաւոր սայլեր ամբան պէս բարձած ալիւր, յարդ, գարի, խոտ, առուոյտ, ճռճռալէն ուրախ զուարթ կ'մտնեն, կ'ելնեն։ Առնք առաւօտեան կողմ այնպէս կ'լեցուին քաղաք, որ փողոցներն անանցանելի կ'դառնան։ Այս սայլակներ, որ եզներ ու գոմէշներ լծուած կ'քաշեն, այնպէս թեթև և արագ կ'գլորին չոր գետնի վրայ, ինչպէս նաւակներ ծովի երեսին, որք իրենց բարեբերութեամբ ծով քաղաքներ կ'լիացնեն։

*** Հիմա անհաշիւ շինուածանիւթ եւ վառելափայտ կուգայ հրապարակի վրայ, աժան կ'ծախուի և վերջանայ քան յառաջ. ըստ որում այս կողմանց պաշարն տարեկան է. որքան առնեն, ձմեռուան տիրող սառնամանեաց սաստկութեան պատճառաւ, չեն ըսեր հերիք է։ Այս ըսպառիչ վառարաններն փայտ չթողուցին մեր մօտակայ անտառներն հրոյ ճարակ տուին առ ի ջերմութիւն մեր անձանց։ Աստի մի քանի դար յառաջներն, երբ աշխարհ այսքան բարկացած չէր, այսքան վառարան գործածող մարդկանց մեծագոյն մասն՝ անասնոց շնչովք տաքցած ախոռներին կից սենեակների մէջ կ'նստէին իրանց պարապոյ ժամերին։ Այս անասնոց թրիքէն յառաջ եկած չորցրած ցանով և աթարով իրանց թոնիրը կ'վառէին տան մէջ, կերակուրն ու հացը կ'եփէին, պղծնէին, ոտքեր թոնիր կախէին, շուրջանակի տաքնային և գիշերն ալ կարգով բոլորտիքը շարուած քնանային։ Յայտնի բան է այն ժամանակ լեռներն ծածկուած էին ազգի ազգի պտղատու և անպտուղ ծառերով, որոց մէջ կիսավայրենի ցեղերն ու արջերն իր քօթօթներով [ձագուղ] իրենց օրական պարէնը կ'գտնէին, կ'ուտէին, ձեռք փորին դրած, կ'նստէին ... իսկ այժմ ալ, պէտքին առթիւ, այդ լեռներէն բազումք թէև վարելահողերի վերածուեցան, սակայն տեղ տեղ նորէն բնակիչներէն բազումք չեն վարեր, ցաներ, ատոր համար հացը թանկեր է, խա՛րը պակսեր է, նա կը վազէ՝ մենք ետեւէն, ու չենք հասներ։

ՊՕՂՈՍ Ե. ՄՈՒՐԱՑԵԱՆՑ

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՎԿԱՍԷ

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի]

ՏՓՂԻՍ, 20 Հոկտ.

Կովկասու Ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուին տուած 1897ի տեղեկագրէն կ'երեւայ որ Կովկասու Գիմնազիոններէն աւարտած են անցեալ տարի 233 հոգի, իսկ Ռէալական Դպրոցներէն 119, ընդամէնը 352 հոգի։

*** Ներքին գործոց և ճանապարհաց հաղորդակցութեան նախարարութեանց միջեւ թղթակցութիւն եղած է բարձրագոյն ելեկտրօ-արհեստական էնսդիտիւդ (կաճառ, կամ բարձրագոյն դպրոց,) մը հիմնելու համար։

*** Պելժիական ազսիոնէրական նոր ընկերութիւն մը կազմուած է Ռուսիոյ մէջ գործելու համար։ Այս ընկերութեան անունն է «Կաւրիայի մէջ (Կովկաս) նաւթ եւ զանազան հանքեր որոնող ու շահագործող անոնիմ ընկերութիւն»։

*** Բորոտութիւնը վերջին ժամանակներս շատ տարածուած լինելով Կովկաս, Ներքին գործոց նախարարութեան ուշադրութիւնը գրաւած է, որ վճռած է գիտակ անձանց օգնութեամբ այդ հիւանդութեան դէմ կըռուելու միջոցներ մշակել։

*** «Զերն. Վեստ.» լրագիրը կը հաղորդէ որ Պաթումի և Արդուինի շրջականներէն 34 գործաւոր գաղթականներ բերուած են Պաթում, և շուտով կ'ղրկուին Ռուսոյ ընկերութեան շոգենաւով իրենց երկիրը։

*** Նովոյէ Ակազրէնիէ կ'հաղորդէ որ Վրաց Հերակլ Բ.ի մասին գրաւոր նոր տեղեկութիւններ գտնուած են Իտալիայի Վենետիկեան թագաւորական պաշտօնական հին թուղթերուն, և Կովկասի Ախալքալաք գաւառին մէջ, վերջինք՝ հայերէն։ Գտնուած գրութիւնները նոր լոյս կ'սփռեն Վրաց պատմութեան վերջին շրջանին վրայ։

*** Առեւտրական վարչութեան քարտուղարը Ռուսաց կայսերական արհեստական ընկերութեան ուղարկած է քննելու համար ծրագիր մը, որ կ'վերաբերուի բանուորներու առողջութիւնն ու կեանքը պաշտպանելու համար պարտաւորեցուցիչ կանոններուն։

ՀԱՅՔ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

*** Տփղիսի Թանգոյեան եկեղեցիին նախկին Հայոց ծխական-եկեղեցական դպրոցի շինութիւնն յատկացուած էր խեղճ գաղթականներուն համար իբրեւ հիւանդանոց։ Հիմակ այդ հիւանդներն այդ շէնքէն կ'հեռացնեն, որովհետեւ հանրային կրթական տեսուչ Ն. Գորդոլովը նախանդապետին յայտնած է թէ այդ շինութիւնն եւս բարձրագոյն հրամանի համաձայն անցած է Ուսումնարանական Վարչութեան իշխանութեան, և այդ տեղ այս օրերս տարրական վարժարան պիտի բացուի ամէն ազգէ ուսանողներու համար։

*** Միտք կայ մէկ քանի դրամատէրներու մէջ Կովկաս հիմնել շաքարի գործարաններ։ Եւ սկսուած է ճակնդեղի սերմ ճարելու առատ քանակութեամբ, ցանելու և գործին հետեւելու։

*** Տփղիսի կեդրոնական բուժարանի շէնքը փոքր գալ սկսելուն, բժիշկ Սանփանեանը քաղաքային վարչութեան միջնորդած է 3,000 րուպլի փոխառութիւն ընել՝ աւելի ընդարձակ շէնք մը վարձելու համար։

*** Հրաման կայ այս օրերս, որ Թերեքի և Կուբանի շրջաններուն մէջ գտնուող արհեստաւոր Հրեաներն այլ եւս այդ տեղեր չպիտի մնան, քանի որ առժամապէս այդ տեղեր կը գտնուէին։

*** Տփղիսի ոստիկանութեան պահպանութեան համար քաղաքը կ'վճարէ տարեկան 179,900 րուպլի։ Պետական խորհուրդը որոշած էր որ վերոյիշեալ գումարը 1892 թուէն սկսեալ պէտք է վճարուի 5 տարուան ընթացքին մէջ, որմէ 100,000ը պետական գանձարանն էր վճարելու, իսկ մնացեալը՝ քաղաքը։ Դուման Հոկտ. 5ին՝ իր նիստէն յատուկ խնդրեց նախանդապետէն որ միջնորդէ Բարձրագոյն Իշխանութեան առջեւ որ քաղաքին վճարը նոյն վիճակին մէջ թողուի, և եթէ կարելի է բոլորովին վերցուի այս հարկ, քանի որ քաղաքն ուրիշ հազարաւոր կարիքներ ունի և չի կրնար բոլորին գոհացում տալ։

*** Պաքու կ'բացուի նոր ելեկտրական հիմնարկութիւն մը, որուն նպատակը կ'ըլլայ՝ ելեկտրական գործածութիւնն ընդհանրացնելու նպաստել։

*** Առաջիկայ տարիէն սկսուելու են հետազօտութիւններ ընել՝ Կովկասի մէջ երկրորդական երկաթուղիներու ամբողջ ցանց մը շինելու համար։ Այդ երկաթուղիները կը շինուին աւելի հասարակ ձեւերով։

*** Մեծ իշխան Միխայէլ 500 րուպլի նուիրած է այն աղքատներուն որք դիմած էին իրեն Տփղիս գտնուած ժամանակը։

*** Այն օրէն ի վեր երբ ամէնուն յայտնի եղաւ թէ Տփղիս քաղաքին աւելի օգտակար կ'ըլլայ թրամուէյն ետ գնել և սեփհական ոյժով առաջ տանիլ գործը, Պելժիական Անօնիմ Ընկերութիւնը չէ յուսահատած և նորէն առաջարկութիւններ կ'ընէ քաղաքին։ Վերջին առաջարկութիւնը՝ որ պէտք է քննուի Դումայի առանձին նիստին մէջ, Հոկտեմբերին կ'կայանայ հետեւեալին մէջ.—Ընկերութիւնն համաձայն է մէկ անգամէն կանխիկ վճարել քաղաքին կէս միլիոն րուպլի գումար մը, այն վճարումներու փոխարէն որ նա պէտք էր անէր 15 տարիի ընթացքին մէջ, տալով տարեկան նախ 15,000 րուպլի, իսկ յետոյ 30,000 Ռպլ. 37,000 Ռպլ. ևլն. և մի և նոյն ժամանակ փոխարինարար տալ քաղաքին 600,000 Ռպլ., 32 տարուան ընթացքին մէջ վերջացնելու պայմանով։ Բաց աստի, ընկերութիւնն իր վրայ կ'առնու ելեկտրական լուսաւորութեան համար հարկ եղած ոյժը տալ, վերցնելով 100 ին 6 ծախսած դրամագլխին համար և 32 տարիին մէջ անիկայ վերջացնելու տոկոսը։

*** Պատշաճաւոր իշխանութիւնը պարզաբանած է որ արքունական գիւղերու պահեստներն և խանութներն քաղաքի հարկատուութենէն չեն ազատուիր, որովհետեւ ադոնք կառավարչական հիմնարկութիւններ չեն։

ԿՈՎԿԱՍԱՑԻ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշուով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՃԻՉ ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ

ԽՈՐՈՒՆԿԷՆ ԵԿԱԾ ՁԱՅՆ ՄԸ

Շրթ. իրիկունէ ի վեր Բարիզէ եկած մի քանի հեռագրեր սրտաշարժ դէպք մը ծանուցին։

Տրէյֆիւս Սեպտ. ամսուն մէջ Սատանայի կղզիէն աղերսագիր մ'ալ ղրկեր է կիւյանի գաղթավայրին փրանսացի կառավարչին, հեծեծանօք գանգատելով որ Հանրապետութեան Նախագահն և Սպայակոյտի նախագահ Զօր. տը Պուատէֆռ կ'յամառին լուռ կենալ այն բազմաթիւ աղերսագիրներուն, որով իր դատին վերաքննութիւնը խնդրած էր: «Հիմա հարահատ անգամ մ'ալ կ'դիմեմ ձեզ, կ'աղերսեմ, կ'պաղատիմ որ անսաք Արդարութեան և ձեր խղճին ձայնին, եւ բարեխօսէք առ որ անկ է որ անգամ մ'ալ նային իմ դատիս. զի անմեղ մ'եմ ես: Ոյժերս ա՛լ սպառելու վրայ են. մահը մօտ կ'զգամ ինձ. այս վերջին յոյսս ալ կտրելով, գիս կեանքին կապող վերջին թելը պիտի կտրուի: Ա՛լ չպիտի ձանձրացնեմ զձեզ: Վերջին աղաչանքս է այս: Արդարութի՜ւն։»

Այս սրտաշարժ նամակ կառավարչին կողմէ հաղորդուած ըլլալով իր մեծաւորին՝ գաղթային նախարարին, սա (Մ. Կիլէն) առ Տիկին Տրէյֆիւս հաղորդեց զայն: Խեղճ կինն անմիջապէս աղերսագրով խնդրեց Մ. Շ. Տիւբիւիէ որ իրեն արտօնութիւն շնորհուի համառօտ հեռագիր մը ղրկելու իր էրկան, վերջին յոյս մը տալու համար, ծանուցանելով թէ կ'աշխատուի իրեն համար, թէ Վճռաբեկ Ատեանը նորէն կ'նայի իր գործին, և թէ պէտք չէ իր յոյսը կտրէ Արդարութենէն եւ: Բայց Մ. Տիւբիւի զլացաւ այս արտօնութիւն, նկատելով որ Վճռաբեկ Ատենին քննութիւնը դեռ լմնցած չէ։

Բայց քանի որ այս ժխտական պատասխանը պիտի տային կնոջ, ինչո՞ւ անոր հաղորդեցին իր էրկան մահուան ճիչը: Անիկա պատրաստելո՞ւ համար դժբախտ դատապարտեալին մօտալուտ մահուան գոյժին: Արդէն Տրէյֆիւսի ամէն նամակները կ'բացուէին Բարիզի մէջ, անոնցմէ քաղուած մը միայն գրուելով կ'հաղորդուէր Տիկին Տրէյֆիւսի: Այս մահամերձ ճիչը թշուառ կնկան հաղորդելով ի՞նչ պիտի հասկնային, և կինն ինք ի՞նչ պիտի հասկնար, քանի որ պիտի չկրնար յուսոյ նշոյլ մը հաղորդել անոր: Վերջերս Տրէյֆիւսի դատին ստացած նորանոր երեւոյթներն այնքա՞ն անկարեւոր, այնքա՞ն անհետեւան էին որ Մ. Շ. Տիւբիւի պէտք չէ տեսեր երկտող յուսատու հեռագիր մը ղրկել տալու: Կ'երեւի թէ Տրէյֆիւս պիտի մեռնի՝ բան մը չիմացած Բարիզի մէջ անցած դարձածներուն վրայ, և թէ պէտք փրանսական ազգն Արդարութիւնն ի գործ պիտի դնէ ի վերջոյ, բայց ա՜յ ա՜յ Բիէռ Վօ. «Գնա՛ մեռիր, եկո՛ւր սիրեմ» պիտի ընէ։

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ.— Բէքինի պաշտօնաթերթը կ'ծանուցանէ թէ Անգլիացւոց վրայ վերջերս յարձակում ընող զինուորաց հրամանատար Գնդապետը կախուեցաւ Պատժադատ Պաշտօնատան հրապարակին վրայ։

—Ռուս ծովակալ Տիւպասով Բէքին գացած է և ի մօտոյ պիտի ընդունուի Զունկ-Լի-Եամէնի կողմէ: Ամերիկեան քսան նաւային զինուորներ Բէքին երթալով, օտար հպատակներու պաշտպանութեան գործն ստանձնած կ'համարուին։

ԾԱՅՐԱՑԵՂՆԵՐՈՒ ԴԷՄ դեսպանախորհրդոյն գլխաւոր հինգ կէտերն ընդունուած են պետութեանց կողմէ: Ընդդիմութիւն կայ միայն յանցաւորներն յանձնելու կէտին վրայ, բայց իտալական կառավարութիւնը կ'յուսայ թէ ձեռնկերպութեանց վրայ հարկ եղած բացատրութիւնները տրուելէ ետք, այս առաջարկութիւնն ալ պիտի ընդունուի։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՇԼԷԶՎԻԿԷ գերման իշխանութեանց կողմէ Դանիացի հպատակներուն արտաքսումը մեծ զայրոյթ և խռովութիւն յառաջ բերած է: Փետրուարէն ի վեր 61 հոգի աքսորուած էին, վերջերս ալ 44 հոգի Հատէրսլէպէն նահանգէն և 17 հոգի ևս Սոնտէնպուրկէ աքսորուեցան: Այս երկու նահանգներուն մէջ թիւով ամէնէն աւելի շատ են Դանիացիք: Աքսորուածները գլխաւորաբար սպասաւորներ և երկրագործներ են, որք Շլէզվիկ գացած էին Դանիացիներու խնդրանքին վրայ, և որք տասն տարի յառաջ երկրէն ելած էին, զինուորական ծառայութենէ խոյս տալու համար: Կառավարութիւնն իր որոշումն արդարացնելու համար կ'ըսէ թէ հակագերման շարժումն հետզհետէ կը ծաւալի հիւսիսային Շլէզվիկի մէջ, դանիական օրաթերթներուն և բազմաթիւ ընկերութեանց միջոցաւ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐՆ ՈՒ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ Ի ԴԱՄԱՍԿՈՍ. Սթամպուլի Ժուռնալ Բէյրութէն.-Նոյ. 9.— Կայսրը բազմամբոխ եւ հետաքրքրաշարժ օր մ'անցուց: Առաւօտուն այցելեց Քրիստոնէից թաղը՝ «Շիտակ» կոչուած փողոցը, քաղաքին նկարագեղ պազարներն և քանի մը տարի առաջ հրդեհէն փճացած մեծ Մզկիթին աւերակները: Կէս օրէ վերջ լերանց ստորոտը դաշտին վրայ ներկայ եղաւ Դամասկոսի զօրաբանակին մարզանքներուն: Տեսարանը վերջին ծայր հիանալի էր: Գրեթէ վեց հազար զինուոր Նուրի փաշայի առաջնորդութեամբ կարգաւ սիւնաձեւ շարուեցան դաշտին արեւմտեան կողմն, և կայսրը փայլուն համազգեստով Օսմանեան պատուանշանը կուրծքէն կախած և իր սպայակոյտէն շրջապատուած, ձիով անցաւ կարգերուն մէջէն, շատ մօտէն դիտելով զինուորները: Յետոյ ողջունի կէտին վրայ գնաց կեցաւ դէպի հարաւ, և տողանցութիւնն սկսաւ: Առաջին անգամ անցան հետեւակ զինուորները դասակ առ դասակ, և յետոյ հեծելք ու թնդանօթաձիգ զինուորները: Ն. Վեհափառութիւն որ մասնագէտի մը սուր աչքով կ'չափէր կ'չափչփէր զինուորները, մեծապէս գոհ կ'երեւէր անոնց երեւոյթէն և կարգապահութենէն: Զօրահանդէսն աւարտեցաւ գունդ մը Պետւիններու ձեւացուցած խաղերով: Ձիերու և ուղտերու վրայ հեծած, երկար և հողմածածան վերարկուներ հագած, և փետուրներու ահագին փունջերով զարդարուն տէգեր երերցնելով, այս սէգ թափառաշրջիկները սուրալով անցան կայսեր քովէ, արտասանելով իրենց բազմաչարինչ մարտագոչերն ու աղաղակներն, երբ քառասմբակ կ'տրոփէին: Անտարակոյս ազդեցիկ էր այս խաղ, որ կայսեր հրամանին վրայ կրկնուեցաւ: Երբ Պետւիք իրենց վինախաղութիւններն աւարտեցին, Ն. Վեհափառութիւն մեկնեցաւ զինուորաց և խուռնամբոխ հանդիսատեսներու ծափերուն մէջտեղ: Կայսրն այս գիշեր պիտի ճաշէ պահապան զօրաց սպաներուն հետ: Կայսրը սիրով կ'վարուի Թղթակիցներուն հետ և կ'հրամայէ ամէն դիւրութիւն տալ անոնց: Չափազանց տաքութիւնը պատճառ եղաւ որ կայսրն ընդհատէ իր նախապէս ծրագրուած պտոյտը, բայց կայսրը միշտ կ'փափաքէր ծովու մօտ տեղեր գտնուիլ թէ՛ զովութեան եւ թէ մեկնելու դիւրութեանց համար: Չէր ուզեր Հօէնձոլլըրնէն շատ հեռի գտնուիլ երբ նախարարական տագնապը կ'շարունակուէր ի Փրանսա, և երբ տակաւին պատերազմի վտանգ կար այդ երկրին և Անգլիոյ միջեւ: Երբ Ֆաշոտայի խնդրոյն ստացած ծանր երեւոյթին լուրը կայսեր ականջն հասաւ, Ն. Վեհափառութիւն յայտարարեց թէ ճամբայ մը պիտի գտնուի քաղաքակրթութեան համար աղետալի եղող անգլեւփրանսական պատերազմի մը առաջքն առնելու: «Ննջումն սրբոյ կուսին» գետնին վրայ կատարուած արարողութիւնը կ'ցուցնէ թէ Գերման կայսրը բնական պաշտպանն է այսուհետեւ իր գերման կաթոլիկ հպատակներուն, որք մինչեւ վերջին ատեններս փրանսական թեւարկութեան ներքեւ կ'գտնուէին։»

—Պէրլինէ կ'իմացնեն թէ Հայր Ցովհաննէս Վինքլէր կաթոլիկ քահանան կ'հերքէ թէ Վիլհէլմ կայսրն ըլլայ առաջին այցելողը Դաւիթի Գերեզմանը, վասնզի ինք, Հայր Ցովհաննէս, անցեալ տարւոյ Ապրիլ 29ի օրն հոն այցելեց ընկերակցութեամբ Սիննոր Ռաֆայէլ Լորէնձոյի, որ Երուսաղէմի մէջ հանրածանօթ է։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ ԵՒ ՊԻՍՄԱՐՔ.— Երկաթեայ նախարարապետը Պապին հետ իր նշանաւոր կռուին ատեն մտքին մէջ ունէր ընկերային բարենորոգմանց գաղափարը, բայց թէեւ չէր վախնար «մութին մէջ ցատկելէ,» մէկ կողմ դրաւ զայն, որովհետեւ զբաղած էր կաթոլիկութեան և ապա երկրագործական բարենորոգմանց խնդիրներով: Գործնական յաջողութեան վրայ ալ յոյս չունէր: Օր մ'ըսաւ Պուխէրի. «Շատ դիւրին է ըսել թէ Ընկերային Ռամկավարութեան հետզհետէ զարգացման առաջքն առնելու համար, պէտք է բրենք անոր արմատներն, և գործաւոր դասակարգերուն դժգոհութեան պատճառները մէջտեղէն վերցնենք: Բայց տեսակ մը տղայական պարզմտութիւն, զոր ես ա՛լ չունիմ, պէտք է հաւատալու համար թէ գործաւորաց վիճակին զգալի բարւոքումը պիտի գոհացնէ Ընկերային Ռամկավարները: Եթէ անոնց գանգատ մէկ կէտն անցնի, ուրիշ մը կ'սկսի: Այդ մարդիկն հաւատքի բերելն անկարելի է: Եթէ ամէն կիրակի տապկած սագ ալ ունենան, այն ատեն ալ արծաթէ դանակ ու պատառաքաղ պիտի ուզեն զայն անոնցմով ուտելու համար: Անշուշտ չեմ ուզեր արգիլել որ գործաւորք գաւաթ մը գարեջուր կամ գինի չխմեն, կամ ո և է ոգելից ըմպելիք, բայց մեր ժողովուրդ գինետունները կ'նստի քաղաքականութեան վրայ խօսելու, և ասոր համար գինետունները կ'երթայ: Այս կերպով ներքին երջանկութիւնն աներեւոյթ կ'ըլլայ, և ժողովուրդը կ'տրտմի ու իր դառնութիւնը կ'թափէ քաղաքականութեան վրայ։»

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻՈՅ.— Ճիպրալթարի պահակ մարտանաւուց հրաման գացած է կազմ և պատրաստ ըլլալ առաջին հրամանին: Հիմա մասնաւորապէս կ'մտածուի Քանատայի պաշտպանութեան վրայ: Քանատայի զինուորական հրամանատար զօր. Լորտ Ուիլեըմ Սէյմըր և Քանատայի նահանգներուն քաղաքապահ զինուորաց հրամատարք Օդավայի մէջ ժողով գումարելով, կ'խորհին ձեռք առնել ընդհանուր ծովային գաւառներու ամրոցները զօրացնելու միջոցները: Քանատայի բոլոր քաղաքապահ զինուորք մարզանքներ կ'կատարեն և կռուելու պատրաստ վիճակի մէջ դրուած են: Թորոնդոյի և Բրիտանական Քոլոմպիոյ պահնորդներուն վրայ հետզհետէ նոր զինուորներ կ'աւելցուին: Անգլիական Ընդհանուր Պաշտպանութեանց Կայսերական Յանձնաժողովը շարունակ կը գումարուի ի Հալիֆաքս։

ԼՈՆՏՈՆԻ նորընտիր Լորտ Քաղաքապետին ընդունելութեան արարողութիւնը անցեալ Գշ. կէս օրէ վերջ տեղի ունեցաւ: Նախ հրաժարեալ Լորտ Քաղաքապետը (Սըր. Հ. Տէվիս), եւ նորընտիր Լորտ Քաղաքապետը (Սըր Ճոն Վօս Մուր) նախաճաշ մ'ըրին քաղաքապետարանին մէջ ուր ներկայ էին Արհեստապետութեանց ներկայացուցիչք, ժողովոյ անդամք եւն եւն: Թափօրն կենաց բաժակ պարպուելէ վերջ հրաժարեալ քաղաքապետն առաջարկեց խմել [illegible] յաջորդին կենաց: Խանդավառութ[illegible] ընդունուեցաւ այս բաժակ: Ս[illegible] Մուր շնորհակալութիւն [illegible]ելով, ըսաւ թէ ո՛րքան դժուա[illegible] է իրեն յաջորդել ա՛յնքան պատուական նախորդի մը, որուն համար բաժակ առաջարկեց: Նախաճաշէն վերջ Լորտ Քաղաքապետը շրջապատուած իր անդամներէն, եւ ուրիշ քաղաքային պաշտօնատարներէ, թափորով գնաց ի Կիլտհօլ, մինչդեռ Միջնաքաղաքի փողերը կ'հնչէին: Իսկ նորընտիր Լորտը թափորին կ'հետեւէր իր մասնաւոր կառքով: Երբ նորընտիր քաղաքապետն հասաւ, երկու անդամք անոր առջեւէն ինկած առաջնորդեցին զայն Նախագահական Աթոռ: Նախորդ քաղաքապետն ուղերձ մ'արտասանելով, շնորհակալ եղաւ իր պաշտօնին անթերի գործադրութեան համար անդամակիցներուն աջակցութենէն: Երբ նորընտիր Լորտ քաղաքապետն իր աթոռը նստաւ, Հասարակաց Մունետիկն, իր բիրն ուսին վրայ, դէպ ի գրասեղանն յառաջացաւ, և երեք անգամ խոնարհութիւն ընելով կեցաւ, բիրը գետինը դնելով: Քաղաքին Նօտարն յետոյ կարդաց 1868ի օրէնքն, որուն համեմատ սովորական երդումը պէտք է ընէր Լորտ Քաղաքապետն, որ կրկնեց զայն եւ ստորագրեց: Հրաժարեալ Լորտ Քաղաքապետն ապա իր աթոռն յանձնեց յաջորդին, և ուրիշ աթոռի վրայ նստաւ լորտ քաղաքապետին ձախ կողմը: Արքունի Սենեկապետն երեք անգամ խոնարհութիւն ընելով՝ Նախորդ քաղաքապետին ներկայացուց մարգարտազարդ մականն ու պաշտօնական կնիքն և յետոյ քսակն. և այս վերջինն իր կարգին ներկայացուց զանոնք նորընտիր լորտ քաղաքապետին: Սուսերակիր Մ. Ռենգար ապա յառաջ եկաւ Սուրը ձեռքը բռնած, և Հասարակաց Մունետիկ գնդապետ Պըրնապի իր Բիրով, որք միեւնոյն եղանակաւ ներկայացուեցան որոց որ անկ է: Այս զանազան նշաններն յետոյ միեւնոյն արարողութեամբ իրենց յատուկ պաշտօնէից յանձնուեցան: Յետոյ ատենակալք, անդամք եւն. եւն. կարգաւ գացին շնորհաւորել նորընտիր քաղաքապետն, և քանի մը պաշտօնական թուղթերու ստորագրութենէ ետք արարողութիւնը վերջացաւ: Լորտ քաղաքապետն ու իր նախորդը միասին քիչ մը պտտեցան սրահէն դուրս, և միեւնոյն Թափորով վերադարձան ի Քաղաքապետարան։

ՄԷՋԻ պատժադատ ատեանն 14 օրուան բանտարկութեան դատապարտեց Ֆէլիքս Լիէպէր արբան, գերման բանակը նախատած ըլլալուն համար։

ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԸՐԻ ՓԱՌՔԸ.— Քէմպրիճի Համալսարանն որոշեց «վարդապետ իրաւաբանութեան» պատուակալ տիտղոսը տալ Լորտ Քիչնըրի։

ԿԱՅՍՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ.— Քանկ Եու Մէյ իշխանն, որ ինչպէս կ'յիշուի, փախած էր վերջին դէպքերէն վախնալով, Թայմզի Հօնկ-Քօնկի թղթակցին յայտարարեր է թէ վերջերս չինական երկաթուղեաց և նաւատորմին համար պահուած 60 միլիոն դաչէլի մեծագոյն մասը մէջտեղէն վերցուած է: Կ'հաստատէ թէ Լի Լուէն Հիէն խարդախ մարդ մը կայ, որ ուզածին չափ կ'շահագործէ կարգ մը մարդոց պարզմտութիւնը: Քանկ Եու Մէյ հետեւեալ նկարագիրը կուտայ Մայր Կայսրուհւոյն վրայ. «Միջահասակ և վեհ կերպարանօք, հեղինակութեան պատկառելի ձեւեր ունի: Թխագոյն է, արծռունդն, խորշոմուր, խելացի, իր նայուածքներուն մէջ կրակ կայ։»

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Ֆիլատէլֆիա մարտանաւուն հրաման ընդունեց Սան Ֆրանչիսքոյէ Սամօա երթալ ուր խռովութիւններէ կ'վախցուի: Ի մօտոյ ուրիշ յածանաւ մ'ալ պիտի հետեւի անոր։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԾԱԽՔԸ.—Սպանիայի պատուիրակներուն ուղղուած այն ծանուցագրին մէջ, որով Մ. Նահանգները կ'պնդեն թէ Փիլիփպեանք պէտք է թողուին Ամերիկայի, յիշուած է թէ Ամերիկա Սպանիոյ դէմ պատերազմին մէջ ծախք ըրած է երեսուն երեք (33) միլիոն ստերլին: Որովհետեւ այս գումարը չի կրնար տուժել Սպանիա, պէտք է այդ փոխարէն Փիլիպպեանները տայ Ամերիկայի։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ միջեւ պարզ նամակներն այսուհետեւ մէկ քէնիի (20 փարայի) պիտի ըլլան։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Ֆիկառօ կ'ծանուցանէ թէ Վճռաբեկ Ատենի հրամանաւ նոր թուղթեր ձեռք ձգուեր են Էսթէրհազիի հետ յարաբերութեան մէջ գտնուող մարդու մը տան մէջ: Էսթէրհազիի ստուար մէկ թղթակցութիւնը Ատենին յանձնուեցաւ: Օռոռ կ'ըսէ թէ այս թուղթեր շատ կարեւոր բաներ են, որովհետեւ անոնցմէ պիտի հետեւի Էսթէրհազիի յանցապարտութեան ապացոյցը: Մ. Բլէմանօ կ'ծանուցանէ թէ ի մօտոյ Բիքառ գնդապետ բանտէն պիտի արձակուի։

—Կոլուա կ'ըսէ. «Տրէյֆիւս Փրանսայէ մեկնած ատեն, վստահելի բարեկամ մը կ'թողուր հոն, ա՛յն է Մ. Բիքառ, որ զինուորական դպրոցին մէջ Տրէյֆիւսի ուսուցիչն եղած էր, և դպրոցէն ելնելէ ետքն ալ շարունակ յարաբերութիւններ ունէր անոր հետ: Տրէյֆիւս սա՛ կտակն ըրած էր. «Երեք տարիէն անմեղութիւնս երեւան պիտի ելնէ,» կտակատարը պիտի ըլլար Մ. Բիքառ: Օրեր անցան և ահա Բիքառ Տեղեկութեանց Դիւանին պետ կ'ըլլայ և առաջին գործը կ'ըլլայ Տրէյֆիւսի թղթածրարը բանալ: Անուն մը միայն կայ այդ ծրարին մէջ, թնդանօթաձիգ զօրաց հարիւրապետ, որուն համար Տրէյֆիւս ըսած էր թէ թղթածրարին հեղինակն էր: Տրէյֆիւսի դատապարտութեան պատճառ եղաւ միայն այն թուղթն որ կ'սկսէր. «Այն սրիկայ Տ....»Արդ Մ. Բիքառ փնտռեց... փնտռեց եւ երեք անուն գտաւ, որոց սկզբնատառն էր Տ. սպայ մը, սպասաւոր մը և դիւանի երկրորդական պաշտօնեայ մը: Քննութիւններէն բան մը չապացուցուելով, Բիքառ թղթածրարին վրայ յարձակելով ըսաւ թէ անոնք Էսթէրհազին գրած է։

ԱՆԳԼԻՈՅ ազատական կուսակցութեան կարեւոր անդամներէն մին Մր. Բոզըր մեռաւ, որ 30 տարիէ ի վեր Խորհրդարանին կ'անդամակցէր։

ԵԳԻՊՏՈՍԷ կ'գրեն. «Հանրային Պարտուց Սնտուկն 256,000 անգլ. ոսկի յատկացուցած է նոր ջրուղիներու շինութեան, իսկ 543,000 ոսկի Նեղոսի մեծ Փակոցին նորոգութեանց համար: Ընդհուպ պիտի շինուի նաև Ասուանի ընդարձակ ջրամբարը: Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն հակակշիռ իրաւունք պիտի ունենայ այս գումարներուն գործածութեան կերպին վրայ: Գահիրէի մէջէն անցնող պատմական մեծ ջրանցը, Խալիճ, լեցուեցաւ, անոր վրայ ելեկտրական թրամուէյ մը անցընելու համար: Մեծ Փակոցին ձեռնարկութիւնը բոլորովին Անգլիացի դրամատեարց ձեռքն է: Եթէ, ինչպէս հաւանական է, իրականութիւն գտնէ Սուտանէ մինչեւ Օմտուրման երկաթուղին, տարակոյս չկայ որ փրանսական, գերմանական, պելճիքական դրամատէրք բնաւ չպիտի ընդունուին շինութեանց մրցման մէջ։»

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ.—Գերմաներէն աղէկ հասկցող քիչ շատ ուսեալ և պարկեշտ երիտասարդի մը համար գոհացուցիչ պաշտօն մը կայ Հայու մը քով: Դիմել Բէ-Օղլու Տպարանը, մինչեւ առաջիկայ ԵՇ. իրիկուն։ 5—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Լահէյի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար անուանեցաւ Համի օսմ. դեսպանատան պատուակալ Ա. քարտուղար Րէշիտ պէյ։

Հալէպի Էլպիսթան գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Մէնլիքի նախորդ գայմագամ Վէհպի էֆ։

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ կայս. Պալատան արմտեաց մթերանոցին տնօրէն Խամէթ պէյի, և Սանիէի աստիճան՝ Պուլկարիոյ օսմ. Քոմիսէրութեան Թուրքերէնի Բ. քարտուղար Րէֆիգ պէյի և Փրանսերէնի Բ. քարտուղար Մինիր պէյի։

—Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. կալուածոց մթերանոցին տնօրէն Ահմէտ պէյի, Գ. կարգի Օսմանիէ՝ Սկիւպի ռուսական հիւպատոս Մ. Մաշգովի, և Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ փրանս. դեսպանատան թարգման Մ. Տիւրվիլի։

Իֆթիխարի ականակուռ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրխան փաշայի, Ա. կարգի Մէճիտիէ՝ հոլանտական նախորդ գործակատար Մ. Րուվիւէի, Բ. կարգի Շէֆգաթ՝ տիկին Րուվիւէի, և Լիագաթի արծաթ շքանշան՝ Տքթ. Վիօլիի։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ և Քրիստոնէից կտակները.—Այս օրերս Պետական Խորհուրդը կարեւոր որոշումներ տուաւ Քրիստոնէից կտակներուն վերաբերեալ խնդիրներու վրայ: Իզմիրի Յունաց Մետրապոլիտը կ'պահանջէր տեղւոյն Տէֆթէրհանէէն որ Էվգաֆի գործողութիւնը չկատարէ հարուստ Յոյնի մը թողած կալուածներուն վրայ. զի Մետրապոլիտարանը պատրաստ է վկաներով հաստատելու թէ յիշեալ Յոյնն իր կալուածներն Ազգին կտակած է: Տէֆթէրհանէէն խնդիրն հաղորդուած ըլլալով Կ. Պոլսոյ կալուածական Պաշտօնարանին (Տէֆթէրը Խագանի), սա եւս հաղորդած է Մեծ-Եպարքոսին, որ Պետական Խորհրդին որոշման ենթարկեց զայն: Պետական Խորհուրդը նկատեց թէ քառորդ դար առաջ հրատարակուած կայսերական հրովարտակ մը սահմանած է թէ Տէրութեան առջեւ օրինաւոր նկատուին Քրիստոնէից այն կտակներ որք յօրինուած են ի կենդանութեան կտակարարին, վկաներու առջեւ, և հաստատուած են դատարաններու մէջ Մետրապոլիտարաններու կամ Առաջնորդարաններու կողմէ և ի Կ. Պոլիս Պատրիարքարաններու կողմէ: Այս պայմաններու մէջ յօրինուած կտակներ վաւերական են եւ պարտաւորիչ: Եթէ վէճ ծագի, Յունաց Պատրիարքարանն արտօնուած է ինք մտիկ ընելու և վճռելու, և տրուած վճիռը գործադրական է կառավարական իշխանութեանց կողմէ: Եթէ Հայոց մէջ այնպիսի պայմաններու մէջ կտակ մը եղած ըլլայ, ընդունելի է: Եթէ վէճ ծագի ժառանգորդներուն կողմէ, Շէրին կ'քննէ խնդիրը, բայց Շէրիի առջեւ ալ վաւերական է Հայու մը կտակը զոր նա ի կենդանութեան ըրած է վկաներու առջեւ ու հաստատել տուած է ազգային իշխանութեան: Հետեւապէս, Իզմիրի Մետրապոլիտին պահանջումն ընդունելի չէ, զի հանգուցեալ Յոյնին վերագրուած կտակն յիշուած պայմաններուն մէջ յօրինուած չէր։

ԿՐԵՏԷԻ խլամ կարօտելոց Նպաստամատոյց Յանձնաժողովը, ՇԲ. օրը Քուրա Լամպրոս ընկերութեան Ջիթոն շոգենաւով Կրետէ ղրկեց 1100 պարկ ալիւր։

—Կրետէի խլամ կարօտելոց ի նպաստ բացուած հանգանակութեան գումարը յարդ 5,641,843½ ղրշ.ի յանգած է։

ՀՌՈԴՈՍԷ քաշուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Հօէնձոլլըրն զբօսանաւը Պէյրութէ վերադարձին, Հռոդոսի առջեւէն անցաւ, եւ թէ Արքիպեղագոսի կղզեաց կուսակալ Ապէտին փաշա Բէրվին պահականաւով ընդառաջ ելաւ և բարի վերադարձ մաղթեց Վիլհէլմ կայսեր ու կայսրուհւոյն։

ԻԶՄԻՐ յածանաւն, որ Նախընթաց օրը Պէյրութէ մեկնած էր, յառաջիկայ ԵՇ. օրը մայրաքաղաքս կ'սպասուի: Իսկ Լօրլէյ պահականաւը ԳՇ. օրը պիտի հասնի: Գերման դեսպան Պառօն Մարշալ նոյն շոգենաւով կ'վերադառնայ՝ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ինքնագիր նամակ մը բերելով Վեհ. Սուլթանին։

ՌՈՒՍԱՑ ՉԱՐՆ յանուն Վեհ. Սուլթանին, ողջունելու համար, Թիւրխան փաշայի նախագահութեամբ Լիվատիա գացող օսմ. պատգամաւորութիւնը, ՇԲ. օրը կայս. Իզզէտտին շոգենաւով, մայրաքաղաքս վերադարձաւ, և ուղղակի կայս. Պալատ գնաց: Նիքոլա Բ. Զարն յոյժ փայլուն ընդունելութիւն մ'ըրած է Օսմ. պատգամաւորութեան: Իզզէտտին զբօսանաւը Պոլսէն մեկնելուն Գ. օրը, Հոկտ. 27, Գշ., Եալթա ժամանեց: Խրիմու կուսակալն և կայս. պալատան քաղաքային ու զինուորական կառավարիչները շոգենաւ երթալով, Զարին կողմէ բարի գալուստ մաղթեցին: Նաւամատոյցին վրայ յաղթական մեծ կամար մը կանգնած էր, որոյ վրայ կը ծածանէր Օսմ. դրօշը: Երբ Օսմ. պատգամաւորութիւնը ցամաք ելաւ, երկու գումարտակ զօրք զինուորական պատիւներ ընծայեցին, և զինուորական նուագախումբը Համիտիէ քայլերգն ածեց: Օսմ. պատգամաւորութիւնն Եալթայի պալատան յարակից մասնէն մէկուն մէջ բնակեցաւ: Իր ժամանումէն 20 վայրկեան վերջը, կայս. պալատան արարողապետը գալով, յանուն Զարին բարի գալուստ մաղթեց, և ըսաւ թէ Զարը ժամ 7ին (Ը. Ե.) պիտի ընդունէր Օսմ. պատգամաւորութիւնն: Ընդունելութիւնը շատ փառաւոր եղաւ: Զարը, մեծ համազգեստով և Իմթիազի ականակուռ պատուանշանն ի կուրծս, ընդունեց Օսմ. պատգամաւորութիւնն, և Վեհ. Սուլթանին ինքնագիր նամակն ընդունելէ յետոյ, մէկ ժամու չափ տեսակցեցաւ Թիւրխան փաշայի հետ, և Ն. Կ. Վեհափառութեան առողջութեան վրայ տեղեկութիւններ խնդրելով՝ իր զգացած գոհունակութիւնն յայտնեց, և միանգամայն խնդրեց Թիւրխան փաշայէ իր ջերմագին շնորհակալիքը մատուցանել Վեհ. Սուլթանին: Յետոյ Օսմ. պատգամաւորութեան միւս անդամներն ալ ներկայացան Զարին: Այս ընդունելութենէն յետոյ, երբ Օսմ. պատգամաւորութեան անդամք դահլիճէն դուրս ելան, Զարին կողմէ շնորհուած պատուանշաններ մատուցուեցան անոնց: Ս. Աղէքսանդր Նէվսքիի պատուանշանին Ա. կարգը՝ Թիւրխան փաշայի, և Ս. Աննայի Բ. կարգը՝ պատգամաւորութեան միւս երկու անդամոց ու Իզզէտտին շոգենաւին հրամանատարին, ինչպէս նաև զանազան կարգի պատուանշաններ՝ Իզզէտտինի սպաներուն: Օսմ. պատգամաւորութեան անդամք, նոր պատուանշանները կախած, այնպէս ներկայ գտնուեցան կայսերական կոչունքին: Սեղանին վրայ, Զարին աջ կողմը բազմած էր Թիւրխան փաշա և ձախ կողմը՝ Մուրավիէֆ կոմսը: Զարը Վեհ. Սուլթանին կենաց բաժակ պարպեց յոտնկայս: Պաշտօնական ընդունելութեան պահուն, Զարուհին իր անհանգստութեան հակառակ, ներկայ գտնուեցաւ և Թիւրխան փաշայէ խնդրեց իր մեծարանքը մատուցանել Վեհ. Սուլթանին: Օսմ. պատգամաւորաց տրամադրութեան տակ դրուած էին պալատական 4 կառք: Եշ. օր, պատգամաւորութիւնը, Զարին կողմէ յատուկ հրաւիրմամբ, Մասանտէրայի կայսերական Քէօշկը գնաց, և հոն ներկայ գտնուեցաւ ի պատիւ իրեն տրուած կոչունքի մը: Թիւրխան փաշա Զարին կողմէ ինքնագիր նամակ մը բերաւ Վեհ. Սուլթանին։

—Ռուսաց Զարն ու Զարուհին իրենց միատեղ քաշուած լուսանկարն, ինքնագիր ստորագրութեամբ, նուիրեցին Օսմ. արտասովոր պատգամաւորութեան գլխաւոր անդամ Թիւրխան փաշայի։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ Նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա Տիարպէքիրի ու Վանայ նահանգներուն մէջ հանրային կրթութիւնը ծաւալելու պէտքին վրայ ծրագիր մը մատուցած է Բ. Դրան: Այս ծրագիր կրթական նախարարութեան յանձնուեցաւ, որպէս զի քննէ և պարտուպատշաճն անյապաղ տնօրինէ։

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԵԾԵԼԱԳՈՒՆԴԸ.— Կայս. Դ. զօրաբանակին ընդհ. հրամատարութեան խնդրանօք, կայս. Ե. զօրաբանակին շրջանակին մէջ նոր կազմուած Համիտիէ հինգ հեծելագունդերուն իւրաքանչիւրէն 4ական յիսնապետ և 8ական տասնապետ, կայս. հրամանաւ, Ուրֆայի կանոնաւոր հեծելազօրաց գունդին մէջ այս տարի 2 ամիս զինուորական կրթութիւն պիտի կատարեն: Ասոնց արտասովոր ծախքը պիտի հոգացուի նահանգին կառավարական սնտուկէն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ.— Բարձրագոյն հրամանաւ, Տպագրական տեսուչ Պէհճէթ պէյ, Հալիպ պէյ եւ Հազարապետ Պէսիմ պէյ անդամ անուանեցան այն խառն յանձնաժողովոյ, որ Թուրք և Սերպիական սահմանագլխին վրայ մերթ ընդ մերթ պատահած աւազակութեանց, աւարառութեանց և մաքսանենգութեանց առաջքն առնելու միջոցները պիտի քննէ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Սելանիկի պաշտօնական թերթը կ'ծանուցանէ թէ աւազակախումբ մը, Պուլկարիայէ գալով, Ճումայի-Պալայի շրջակայքն յարձակեր է հովիւներու վրայ, Տէմիրլիի ու Տօպրովայի պահականոցներուն մէջտեղը, և 8 ձի, 2 եզ և 200 ոչխար յափշտակելէ յետոյ, նորէն սահմանագլխէն անդին անցեր է: Տեղական իշխանութիւնք, իրողութիւնն իմանալով, հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր են գողցուած տաւարներն ետ առնելու համար, և զեկուցեր են առ որ անկ է որպէսզի այսօրինակ դէպքեր այլեւս չկրկնուին։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղւոյն միջոցաւ վաճառաց փոխադրութիւնն այնքան աւելցած է, որ ընկերութիւնը պարտաւորուած է իր փոխադրական միջոցներն ընդարձակել: Ընկերութիւնը վերջին օրերս Եւրոպայէ ստացաւ վաճառաբարձ 300 վակոն, որք արդէն Սիրքէճի հասած են և այս պահուս կ'փոխադրուին Հայտար-Փաշա: Ընկերութիւնն, ասկէց զատ, շրջակայից կառախումբերն աւելցնելու և նոր կայարաններ հաստատելու մտօք ունի, նոր դիւրութիւններ ընծայելու համար ուղեւորներուն, որոց թիւը տակաւ կ'աւելնայ: ցորչափ Հայտար-Փաշայի շրջակայ տեղուանք նոր բնակարաններով կ'զարդարուին։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը, կայս. կառավարութեան խնդրանօք, Վիեննայի օսմ. դեսպանատան միջոցաւ, Բ. Դրան հաղորդեց Աւստրեւ-հունգարիոյ առեւտրական գործառնութեանց վիճակագրութիւններն, որք Մաքսային իշխանութեանց յանձնուեցան ի քննութիւն։

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ընկերութեան վերջին գումարման մէջ, Տքթ. Աքսէտորիտէս ծանոյց թէ Սկիւտարի մէջ կեղծմաշկէ երկու մահեր պատահած են, և թէ թաղապետութիւնն իմանալուն պէս, առողջապահական նախազգոյշ ու ազդու միջոցներ տնօրինած է: Տքթ. Լիմարաքի ևս կեղծմաշկի քանի մը դէպքեր յիշեց, և ըսելով թէ ձմրան սկիզբն յոյժ նպաստաւոր է այդ դժնդակ ախտին ծաւալման, առաջարկեց այժմէն միջոցներ ձեռք առնուլ՝ անոր ծաւալումն արգիլելու համար։

ՍՈՖԻԱՅԻ մէջ ևս հանրային առողջութիւնը վերջին օրերս շատ գոհացուցիչ չէ: Քանի մը թաղերու մէջ ժանտատենդէ ու կեղծմաշկէ շատ մը մահեր պատահած են: Առողջապահական իշխանութիւնք զգուշական միջոցներ ձեռք առին՝ այս ախտերուն ծաւալումն արգիլելու համար։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ 300 ֆր. նուիրած է Ս. Ժորժ կոչուած մանկական հիւանդանոցին, որ իտալական դեսպան Մ. Բանսայի վերին հսկողութեան ներքեւ կ'գտնուի։

Ռէժիի Վարչութիւնն որոշեց ինչ ինչ փոփոխութիւններ ներմուծել Ա. և Բ. կարգի ծխախոտներու գիներուն մէջ: Ա. և Բ. կարգի ծխախոտներուն 25 կրամնոց ծրարներն այսուհետեւ 20 կրամ միայն պիտի պարունակեն և 3 ու 2 ղշ.ի պիտի ծախուին: Ա. կարգի 10 գլանիկ պարունակող մանր

ծրարներուն գինը 70 փր․ի իջած է փոխանակ 2 զշ․ի, և Բ․ տեսակինը՝ 50 փարայի։

ՄԻԼՔԻԷ վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսն այսօր պիտի կատարուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ Նախարարութիւնը, Դատական նախարարութեան մէկ հարցման ի պատասխանի, ծանոյց թէ խառն դատերու մէջոցին, օտար հպատակութեաններու կողմէ թէեւ ըստ սովորութեան թարգմանններ ներկայ կ'գտնուին, սակայն ի հարկին նոյն ինքն հպատակք եւս կրնան անձամբ ներկայ գտնուիլ, առանց որ և է անպատեհութեան։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին մէջ տիրող արմտեաց նուազութեան պատճառաւ, կայս․ կառավարութիւնն որոշեց, յաջորդ տարուան հունձքէն ետ առնուելու պայմանաւ, սերմնցու ցորեն բաշխել Մուսուլի Էրկրագործներուն։ Այս սերմնցու ցորենները պիտի գնուին Տիարպէքիրի, Խարբերդի և Պաղտատի նահանգներէն, իւրաքանչիւրէն 300,000 օխա։

ՎԱՐԴԱՍՏԱՆ մը պիտի հաստատուի Սէյտիքէօյի տիպար ագարակին մէջ։ Առեւտրական նախարարութիւնն այս մասին պէտք եղած վարկը բացած ըլլալով, Այտընի նահանգին երկրագործական քննիչն սկսաւ կազմակերպել նոյն վարդաստանը։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ելմտական ճիւղին որոշմամբ, Եպարքոսական Թէզքէրէ մը ծանոյց Ներքին գործոց նախարարութեան թէ՝ տեղւոյ մը ժողովուրդն եթէ որ և է նպատակի մը համար հանգանակութիւն ընել ուզէ, նախ պէտք է արտօնութիւն ստանալ հանգանակութեան գումարը ճշտելով, և թէ ժողովրդեան ներկայացուցիչներուն ձեռքէն մուրհակ մը պէտք է առնել և անոնց ստորագրութիւններն նոտարութեան կողմէ ձրիապէս վաւերացնել։ Ներքին գործոց նախարարութիւնն այս որոշումն շրջաբերականով մը հաղորդեց առ որ անկ է։

ՆՈՐ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼ․— Կայս․ կառավարութիւնն որոշեց նոր հեռագրաթել մը հաստատել Պիթլիսի նահանգին ու Վանայ միջեւ, հեռագրական հաղորդակցութիւնները դիւրացնելու համար։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ վաճառականք առեւտրական նախարարութենէն խնդրեցին որ Օսմ․ Կայս․ Պանքան կեսարիոյ մէջ եւս մասնաճիւղ մը հաստատէ։ Պոլսոյ առեւտրական Սենեկին կողմէ այս մասին եղած դիմումի մը ի պատասխանի, Պանքան ծանոյց թէ կեսարիոյ վաճառականութեան վիճակը դեռ այն աստիճան չէ զարգացած որ Պանքան մասնաճիւղ մը հիմնելու քաջալերուի։ Միւս կողմէ զարմանալի է որ Պանքան մասնաճիւղեր ունի հաստատած ա՛յնպիսի տեղերու մէջ որոց վաճառականութիւնը կեսարիոյ առեւտրական գործառնութեանց չի հաւասարիր։

ԲՐՈՒՍԻ դատական պաշտօնարանը, կայս․ հրամանաւ, պիտի վերանորոգուի։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց և առեւտրական նախարարութիւնը Բ․ Դրնէն հրահանգ խնդրեց թէ մայրաքաղաքիս մէջ ելեքտրական ույժ արտադրող գործարաններ հաստատելու մենաշնորհ խնդրող անձանց ի՞նչ պատասխան պէտք է տալ, քանի որ ելեկտրական ուժի գործածութեան եղանակին նըկատմամբ որեւէ օրէնք կամ կանոն ցարդ գոյութիւն չունի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Սենեկին նախագահ Ֆէրիտ պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ մորթերու արտածութիւնն աւելցնելու միջոցներն ուսումնասիրելու համար։

Մ․ ԷՎԷՆԻՏԷՍ «Օսմ․ արժէթուղթ․ք» Պանքային անունն Արեւելեան Պանքա տիտղոսին փոխելու համար ծրագիր մը մատուցած էր առեւտրական Նախարարութեան, և այս վերջինն ալ Պետական Խորհրդոյ յանձնած էր զայն ի քննութիւն։ Իգտամ կ'ծանուցանէ թէ Պետական Խորհուրդն, յետ քննութեան, որոշեր է թէ Մ․ Էվէնիտէսի վարած Պանքան նախ պարտաւոր է իր հաշիւները մաքրել և ցարդ իր գործառնութեանց համարը տալ կայս․ կառավարութեան, ու ապա անուան փոփոխութիւն խնդրել։

ԿԱՅՍ․ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Պուլկարական գործակատար Մ․ Մարքօֆի Սոֆիայի մէջ ունեցած տունը գնեց Օսմ․ Քոմիսէրութեան պաշտօնարանի վերածելու համար։

ՎԱՆԱՅ պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Հէքեարիի կառավարիչն, որ Ճուլամերկ գաւառակը գացած էր տեղական ինչ ինչ դէպքերը քննելու, ինչպէս նաև Վանայ կուսակալի օգնական Յովհաննէս Ֆէրիտ էֆ․, որ նոյնպէս Ճուլամերկ գացած էր, իրենց պաշտօնատեղիները վերադարձեր են, պէտք եղած քննութիւնն աւարտելէ յետոյ։

ՁԻՎԷՐԻ ՏԷՐԵԱ պահականաւ Եէմէնի ծովեզերեայ վրայ հինգ առագաստանաւ գրաւեց, որոց մէջ սեւամորթ գերիներ, մաքսանենգական ծխախոտ ու Թէմպէքի կային։ Սեւամորթ գերիներն ազատ արձակուեցան․ իսկ գերեվաճառներն ըստ օրինի պիտի պատժուին։

ԻԶՄԻՐԻ Թրամուէյի ընկերութիւնը կայս․ կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեց Կէօզթէփէի գիծը մինչեւ Ջէշմէ երկարելու և Ուրլայէ սկսեալ մինչեւ Սիվրիհիսար ուրիշ գիծ մը շինելու համար։ Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, այս ծրագրին քննութիւնն յանձնուեցաւ Իզմիրի Իտարէի Ժողովին, որ յետ քննութեան իր տեղեկագիրը պիտի մատուցանէ։

ՀՐԴԵՀ․ — Երէկ գիշեր, ժամ 2 ու կէսին, Շիշլիի մէջ հրդեհ ծագելով, երկու տուներ հրոյ ճարակ եղան, որք կ'պատկանէին դերասանուհի Բերուզ Հանըմի։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ․ — Ոստիկանութիւնը նախընթաց գիշեր Բերայի մէջ յաջողեցաւ ձերբակալել խոհարար Ալին, որ ելմտական նախարարութեան արկղակալ Լութֆի պէյի ապարանքէն, 2 ամիս առաջ, 500 ոսկւոյ մօտ գումար մը գողնալով խոյս տուած էր։ Վրայէն գտնուեցան միայն 120 ոսկի․ մնացեալ գումարը վատնուած էր անխոստովանելի վայրերու մէջ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․ — Խասգիւղցի Մկրտիչ Մխիթարեան անուն մելամաղձոտ հայ մը, նախընթաց գիշեր, Թաշկինակը վիզը փաթթելով, ինքզինք խեղդամահ ըրաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ԹԱՂ․ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԲԵՐԱՅԻ

Երէկ Բերայի Ս․ Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ, նախագահութեամբ Տ․ Հմայեակ Սրբազանի, կատարուեցաւ Նոր Թաղական Խորհուրդին ընտրութիւնը։ Աւասիկ արդիւնքը․

Բացարձակ			Քուէ
1․	Յովհաննէս էֆ․	Նուրեան	467
2․	Տիրան »	Կիւմիւշկերտան	459
3․	Միհրան »	Կեսարեան	400
4․	Գրիգոր »	Սէլիմյէճեան	371
Համեմատական			
1․	Գրիգոր էֆ․	Խլտըրեան	332
2․	Վահան »	Եսաեան	289
3․	Յովհաննէս »	Թորոսեան	283
4․	Միքայէլ »	Մամիկոնեան	283
5․	Հրանտ »	Աստուր	265
6․	Յարութիւն »	Սարրաֆեան	257
7․	Միքայէլ »	Կիւլլապեան	251
8․	Տիգրան »	Թօգաթեան	246
9․	Տքդ․ Ն․ »	Տաղաւարեան	223
10․	Գրիգոր »	Շամտանճեան	208
11․	Խնդիր »	Սիմոնեան	197
12․	Մաքսուտ »	Հարէնց	189
13․	Թադէոս »	Էքմէքճեան	159
14․	Սարգիս »	Թաշճեան	152
15․	Տքդ․ Գ․ »	Դաւիթեան	149

Իսկ Գաբրիէլ էֆ․ Գաբրիէլեան և Յարութիւն էֆ․ Գարամանեան շահած էին 147 ական քուէ, ուստի ասոնցմէ երիցագոյնը պիտի առնուի, և այդ ալ այսօր Ընտրողական Ժողովոյ մէջ պիտի որոշուի, Թաղային մայր տոմարէն ստուգելով։

Բաժնուած քուէներն էին թուով 1242, եկած էին միայն 686 քուէ, որոց 5ը ջնջուեցաւ և 1ն ալ պարապ ելաւ, ուստի միջին թիւ առնուեցաւ բացարձակի համար 341 քուէ։

Այս ընտրութեան մէջ դիտելի երկու կարեւոր իրողութիւնք կային․

Ա․ —Ընտրողներուն կիսուն իրենց իրաւունքն ի գործ չդնելն, և այս՝ Բերայի նման զարգացեալ համարուող Թաղի մը մէջ։

Բ․ —Բուլէարկուներուն երկու երրորդին ձայնովը Նուրեան էֆ․ին վերստին յիշխանութիւն կոչուիլը։

Այս երկու կարեւոր կէտերու վրայ մեր դիտողութիւնները կ'յայտնենք վաղուան Խմբագրականով։

ՇԲ․ երեկոյ Ս․ Պատրիարք Հայրը Կայս․ Պալատ երթալով տեսակցեցաւ առաջին քարտուղար Վսեմ․ Թահսին պէյի հետ։

—Պալաթու քարոզիչ Տ․ Յուսիկ Վ․ գրութեամբ մը Էյուպի Ս․ Եղիա եկեղեցւոյ Թաղ․ Խորհրդոյ դիւանի և գանձապետի ընտրութիւնը ծանուցած է ի Պատրիարքարան։

—Ճանիկի առաջն․ տեղապահ Տ․ Բարգէն Վ․ իր հովուական այցելութիւններէն իր Վիճակը վերադառնալով, ի մօտոյ իր այցելութեանց ընդարձակ մէկ տեղեկագիրը պիտի ուղարկէ Ս․ Պատրիարք Հօր։

—Տնտես․ Խորհուրդն Ուր․ իր սովորական նիստն ըրաւ Պատրիարքարանի մէջ ատենապետութեամբ Նշան էֆ․ Փափազեանի, և ի մէջ այլոց զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով․— 1․ Ճարտարապետ Անտոն էֆ․ Պապաեան և Սենեքերիմ էֆ․ Ճիլէրճեան, Խորհրդոյ կողմէ եղած յանձնարարութեան համաձայն, Սթէնեայի Ս․ Կարապետ եկեղեցւոյ չէնքը քննած եւ անոր նորոգութեան համար ենթադրեալ ծախուց ցուցակը ներկայացուցած լինելով՝ յետ նկատառման որոշուեցաւ խորհրդակցութիւն մ'ընել յիշեալ ճարտարապետ էֆէնտիներու հետ և ապա ներկայել խնդիրը Քաղ․ Ժողովոյ։—2․ Խասգիւղի Գալֆայեան Որբանոցի Մայր Երանուհիմայրապետ, Որբանոցի 1876ին Ազգ․ Վարչութեան կողմէ վաւերացեալ կտակագրէն դուրս մնացած կալուածոց, արժէթղթոց և Որբանոցի բարերարաց հիմնադիր Մոր գոյից ցուցակն հաղորդած և խնդրած ըլլալով արձանագրել զայնս նոյն կտակագրոյն մէջ, Խորհուրդն յետ քննութեան որոշեց արձանագրել զանոնք Ազգ․ կալուածոց տումարին և երեք օրինակ կտակագրին մէջ։— 3․ Եէնի գիւղի Թաղ․ Խորհրդոյ կալուած մը գնելու մասին ներկայացուցած առաջարկը նկատողութեան առաւ, և այս մասին հարկ եղած քննութիւնն կատարուած ըլլալով որոշուեցաւ արտօնել այդ տան գնումն յանուն Ս․ եկեղեցւոյ։— 4․ Խասգիւղի Թաղ․ Խորհուրդն արտօնութիւն խնդրած ըլլալով վաճառել եկեղեցւոյ սեփական խարխուլ տուն մը նիւթեղէններն, և Խորհուրդը տեղեկանալով որ այդ տան վար առնուելու մասին կառավարութեան կողմէ ստիպումներ կան, արտօնեց Թաղ․ Խորհուրդը վաճառել այդ տան նիւթեղէնները։—5․ Թօփգարուի եկեղեցւոյ սնտուկն որ օտարազգիի մը պարտական է, խնդիր մատուցած լինելով, հրաւիրուեցաւ Թաղ․ Խորհուրդն յաջորդ նստին ի խորհրդակցութիւն։ —7․ Կէտիք փաշայի եկեղեցւոյ վերջին 11 ամսեայ հաշուոց մասին կեդր․ հաշ․ մարակալութեան կողմէ մատուցուած տեղեկագիրը նկատողութեան առնելով, որոշուեցաւ տումարական դիտողութեամբք հանդերձ վաւերացնել նոյն հաշիւներն, և միանգամայն առ այս կարեւոր հրահանգներ տալ Նորընտիր Թաղ․ Խորհրդոյ։

—Վահրիճ Վ․՝ Ս․ Պատրիարքի հրամանաւ ձեռնարկած է պատրաստել մէկ ցուցակն Պատրիարքական իրաւասութեան ներքեւ գտնուած բոլոր Թեմերու եկեղեցեաց, քահանայից, վարժարանաց, ուսուցչաց, եւն․ որբանոցներու և հիւանդանոցներու։ Վահրիճ Վ․ կ'խնդրէ բոլոր պաշտօնական մարմիններէն որ պէտք եղած տեղեկութիւններն տան իրեն։

ԳՏՆՈՒԱԾ ՊԱՇՏՕՆ․ — Աստարազարցի Ս․ Գըզըլեան էֆ․ին համար պաշտօն մը գտնուած է։ Կրնայ գալ ներկայանալ ի Տպարան, և իմանալ։

ՎՐԻՊԱԿ․ — Շբթ․ օրուան «Մանր Տեղեկութիւնք»ին մէջ, «Նաեւ բաղդատեցէք հանուած ալքոհոլը» պիտի ըլլայ՝ «Նաեւ բաղդատէսէն հանուած ալքոհոլը»։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻԻ ՃԱՌԸ

Նոյմ․ 9ի խնջոյքին մէջ

Նախարարաց կենաց համար նորընտիր Լորտ Քաղաքապետին առաջարկած բաժակաճառէն ետք, ոտք ելնելով Նախարարապետ Լ․ Սալզպըրի, ըսաւ․— «Լորտ Քաղաքապետն իրաւունք ունի ըսելու թէ Անգլիոյ մէջ պաշտօն վարող մարդոց համար անցեալ տարին տագնապալից տարի մ'էր։ Բայց հետաքրքրական է որ մեր ներքին տարեգրութիւնք ընդհանուր առմամբ այնքան մեկնութիւն չեն վերցներ, թէեւ զիրար շնորհաւորելու առատ նիւթ կ'մատակարարեն։

Ծայրայեղներու շարժումը․ — «Եւրոպական դեսպանախորհրդոյ մը գումարման հրաւիրուեցանք, ուր պիտի որոշուի թէ ի՛նչ միջոցներ կարելի է ձեռք առնել այն սոսկալի դաւերն ապարդիւն ընելու համար։ Ընդունեցինք այդ հրաւէրը։ (Ծափ․) Ընդունեցինք որպէս զի չկարծուի թէ մեր երկիր պաշտպան մ'իսկ եղ մնալ կուզէ և թէ փափաքող չէ որ վերնայ անհետանայ մարդկութեան համար այս ամօթալից գործ։ Բայց փափաքելով որ ջնջուի մարդկութեան այս սարսափելի և հրէշային հիւանդութիւն, պարտաւոր եմ ըսելու թէ չեմ յուսար որ օրէնսդէտներու ջանքերն յաջողին արմատախիլ ընել այս չարիքը։ Ինչ որ կարելի է ընել, ուրախութեամբ պիտի ընենք, որովհետեւ այն գարշելի ոճիրները, մինչ և մանաւանդ ժամանակէ մ'ի վեր, կ'ցուցնեն թէ խորապէս կ'սպառնան ընկերութեան ամէնէն կենսական շահերուն։

Սուտան և Հնդկական սահմանագլուխը

«Միլո՛րտ Քաղաքապետ, այս սարսափելի պատահարէն ետք, ամէնէն աւելի հետաքրքրութեան նիւթ եղան մեր զինուորական եւ նաւային ուժերուն արարքները։ (Կեցցէներ։) Մանաւանդ զինուորական մեծ յաղթութիւն մը կայ, որուն հիմակ ականատես զինուորական Վերին Հրամանատարն և որ կ'գրաւէ բոլոր մարդոց ուշադրութիւնը։ Արդէն Միջնաքաղաքը քանի մը օր առաջ փայլուն կերպով տօնեց զայն։ Հետեւաբար պիտի չերկարեմ —աւելորդ է— ամենափայլուն պատերազմին վրայ, զոր Սէրտարը մղեց ի գլուխ Եգիպտական Բանակին և Բրիտանական ուժերուն [Կեցցէներ] և քաղաքակրթութեան համար շքեղ արդիւնքներուն վրայ [Նոր կեցցէներ։] Բայց այս տարուան պատահած դէպքն այդ չէր միայն։ Ջենք կրնար անտես ընել հնդկական սահմանագլխի վրայ այս տարի մղուած փայլուն պատերազմը ի ձեռն Սըր Ուիլեըմ Լօքարդի, և որուն մէջ թէեւ չպատահեցաւ ո՛չ մին այն ճակատամարտներէն որ շատ բան կ'աւելցնեն պատերազմի մը փայլին վրայ, այլ երեւցան ոչ նուազ կորովութիւն եւ հնարամտութիւն։ Կ'ցաւիմ ըսել թէ այդ պատերազմ բրիտանացի զօրաց մեծ կորուստներու պատճառ տուաւ։ Բայց անոր արդիւնքն եղաւ հեռացնել վտանգն որ կ'սպառնար Հնդկաստանի մէջ մեր միակ վիրաւորելի սահմանագլխին, որուն համար ապագայ սերունդները շնորհակալ պիտի ըլլան այն քաջերուն՝ որ յաջող ելք մը տուին այդ կռուին։ [Կեցցէներ։]

Նաւային պատրաստութիւն

«Այս օրերս ստիպուեցանք եւրոպական պատերազմի խնդիրն ի նկատ առնուլ, չեմ ըսեր թէ շատ մօտէն բայց մեծաւ հոգածութեամբ։ Արդիւնքը շատ բարեբաստիկ եղաւ։ Պահ մը տարբեր կ'երեւէր, բայց Ֆրանսական կառավարութեան ողջմտութիւնը շատ վտանգաւոր և ապառնալից փոթորկէ մը ազատեց Եւրոպան։ (Ծափ։) Բայց երբ խնդիրն առկախ էր, և երբ թէ՛ Ֆրանսայի թէ Անգլիոյ լրագիրք պատերազմը մօտալուտ կ'ծանուցանէին, մեր կառավարութիւն զգաց թէ անհրաժեշտ է այնպիսի միջոցներ ձեռք առնուլ որ երբեք յանկարծակիի չգանք։ Այս զգուշութիւնք շատ արագօրէն ի գործ դրուեցան, և լիովին կ'արդարացնեն ծովակալ Սըր Ուիլեըմ Քէնըրիի գործածած նե․ի զղալից լեզուն։ Բայց անմիջական պէտ․ք ոչ եւ գոյութիւն ունի։ Թէ՛ Ֆրանսայի եւ թէ Անգլիոյ մէջ զարմանք կ'յայտնուի որ պատրաստութիւնք յանկարծ չգադրեցան։ Բայց չենք կրնար մէկ վայրկենէն վերջ դնել այն զգուշութիւններուն զոր վտանգի մօտալուտութիւնը թելադրած էր։ Բայց որովհետեւ պատրաստութիւնք յանկարծ չգադրեցան, չի հետեւիր թէ վտանգի առաջուան զգացումը կայ։ Գիտեմ որ այս միջնաքաղաքի մէջ շատ, շա՛տ հետեւութիւններ հանուեցան մեր ցուցած գործունէութենէն մեր նաւաբաններուն մէջ։ Գիտեմ թէ ամէն տեսակ ենթադրութիւններ ըրին մեր երկրակալական դիտումներուն վրայ։ Կ'ցաւիմ որ առ այժմ ես չեմ կրնար մինչեւ այն բարձունքը սաւառնիլ։ (Ծիծաղ։) Ջեմ ըսեր թէ արդի վիճակը շատ հանգստաւէտ է։ Բայց մեր շուրջը նայելով, կ'խորհինք թէ ծովը կրնանք շտտանալ առ այժմ։

Զինաթափութեան վեհաժողովը

«Արդէն ըսած եմ ձեզ թէ երբ պատրաստութիւններու կ'սկսիք չէք կրնար վայրկենի մը մէջ կանգ առնուլ։ Բայց կ'խնդրեմ որ ակնարկ մը նետէք ԺԹ․ դարու վերջն աշխարհի վիճակին վրայ։ Վեհ․ Ջարէն հրաւէր ընդունեցինք վեհաժողովոյ մը մասնակցելու ազգաց զինաթափութեան համար։ Ի բոլոր սրտէ կ'համակրիմ այս հրաւէրին շարժառիթներուն։ Կ'սքանչանամ այն ընտիր բնաւորութեան վրայ յորմէ բխած է այս հրաւէր։ Եւ որչափ մեր օժանդակութիւն և համակրութիւն կրնան ստարել այս գործին, Ջարն ապահով կրնայ ըլլալ այդ մասին։ [Ծափ։] Բայց ետ․ անդադրնս համակրելով հանդերձ իր բաղձանքներուն, կ'մտածենք թէ մինչեւ այն երջանիկ օրն ուր իր փափաքներն յաջողութեամբ պսակուին, պէտք է մտադիր ըլլանք զմեզ շրջապատող վտանգներուն և զգուշութիւնը ձեռքէ չձգենք։

«Դժբախտ դէպքեր աւելի եւ ընդարձակեցին Ջարին այս մեծ առաջարկութեան սահմանները։ Առաջին անգամն է որ ամերիկեան Հանրապետութեան հզօր ույժը մտաւ ծաւալող Պետութեանց մէջ, որոց գործիքը մինչեւ մէկ աստիճան պատերազմն է։ Պարսաւելու մտքով չեմ ըսեր ասիկա։ Ջեմ մերժեր համակրանքս ամերիկեան Հանրապետութեան՝ այն դժուարութեանց պահուն որոց մէջէն կ'անցնի։ Բայց անժխտելի է որ Ամերիկայի ասպարէզ մտնելը ասիական և գուցէ նաև եւրոպական դիւանագիտութեան ապագային վրայ յոյժ ծանր իրողութիւն մ'է, որ աշխարհի խաղաղութեան գուցէ նպաստամատոյց չըլլայ, բայց կարծեմ թէ Անգլիոյ շահերուն նպաստամատոյց պիտի ըլլայ։ (Ծափ։)

Աշխարհակալութեան հարցը

Բայց պատերազմի պատճառներ ամէն կողմէ երեւան կուգան։ Ահա՛ հոս է վտանգը․ բայց ամէնէն ծանրակշիռն ան է թէ պատերազմներ մեր վրայ կը խոյանան ահաւոր արագութեամբ։ Մրրկաբեր ամպ մը կ'բարձրանայ հորիզոնին վրայ այնպիսի արագութեամբ մը որ ամէն հաշիւ ի դերեւ կ'հանէ, և կրնայ ըլլալ որ առաջին ազդարարութիւնն ընդունելէ հազիւ 2 ամիս վերջ մեր գոյութեան սպառնացող պատերազմի մը բռնուինք։ Յիշենք թէ ցամաքային ու ծովային մեծ ազգերը մեզմէ առաջ կային գաղթային ու ծովային 4—5 մեծ ազգեր, որք ինկան իրենց ցամաքային սահմանագլուխներուն պաշտպանութեան ու թշնամին կրցաւ մտնել և հարուածել իրենց մայրաքաղաքը։ Մեք չունինք ցամաքային սահմանագլուխներ, բայց եթէ մեր ծովային պաշտպանութիւններն այնքան անբաւական վիճակի մը մէջ ըլլան, որ դիւրին կամ դժուարին ըլլայ անցնիլ ծովէն որքան անցնիլ ցամաքային սահմանագլուխներէն, մեր մեծ կայսրութիւնն, որ ամէն ցամաքներու վրայ կ'տարածուի և ամէն կէտերու վրայ նաւային ույժերու կ'կրթնի, իսկոյն կրնայ կործանիլ երբ հարուած մը տրուի Անգլիոյ մայրաքաղաքին։ Մեր ամբողջ գոյութիւնը, մեր բարգաւաճումն ,ա՛յն չէնքն որով մեր միլիոնաւոր հպատակները կ'ապրին, այս ամէնքը կախում ունին յարձակման մը դէմ մեր ծովեզերքները պաշտպանելու մեր կարողութենէն։ Այս ալ կախում ունի մեր նաւային ույժերը շուտով հաւաքելու դիւրութենէն։ (Երկար ծափեր)։ Պէտք է յարատեւ նաւային ու ծովային զգուշութիւններ ձեռք առնենք։ Բայց ասիկա չի նշանակեր թէ պատերազմ ընելու բաղձանքով վառուած ենք։ Անգլիոյ հանրային կարծեաց ստուար մեծամասնութիւնը կ'գարշի պատերազմէ․ բայց ամէն Անգլիացիք որոշած են կատարել իրենց պարտքն և իրենց զաւակներուն անվթար փոխանցել այն տէրութիւնը զոր իրենց հայրերէն ժառանգած են։ Ասիկա ընելով, չեն կրնար ամբաստանուիլ թէ պատերազմը կ'սիրեն․ վասն զի, ընդհակառակն, լաւագոյն աջակցութիւնը կ'ընծեռեն խաղաղութեան դատին որ մեր տէրութեան փա՛ռքն է, նեցո՛ւկն է։ (Բուռն ծափեր։)

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, Նոյ․ 12․— Նախարարաց Խորհուրդն որոշեց Բարիզի հաշտութեան Յանձնաժողովի սպանիացի պատուիրակներուն մինչեւ ԳՇ․ [վաղը] պայմանաժամ տալ, Փիլիպեանց նկատմամբ ամերիկեան պահանջմանց պատասխանելու համար։

ԲԱՐԻԶ․ — Հէնք անուամբ կին մը դատական պաշտօնարանին մէջ րէվոլվէրի երկու հարուած պարպեց հարցաքննիչ դատաւոր Մ․ Պուասի վրայ, որ ծնօտէն վիրաւորուեցաւ։ Կինը ձերբակալուեցաւ։ Կ'յայտարարէ թէ վրէժ լուծել ուզեց, վասն զի դատաւորը չէր ուզած իր հօր իրաւունք տալ գործի մը մէջ։

ԳԱՀԻՐԷ․ —Մառշան հրամատար և Պարադիէ հարիւրապետ վաղը միայն պիտի մեկնին Գահիրէէ ի Ֆաշոտա։ Ֆրանսական արշաւախումբը կապոյտ Նեղոսի և Հապէշստանի ճամբով ետ պիտի քաշուի ի Ճիպուդի։

ՄԱԴՐԻՏ․ — Մանիլայէ կ'հեռագրուի թէ Վիզայաս կղզիներն ապստամբեր են սպանիական վարչութեան դէմ։

ՍՈՍԿԱԼԻ ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ (*)

ՇԱՆԿԱՅ, 8 Նոյ․ — Դեղին Գետն յորդեց Չի-Նան Ֆույի մօտ։ 2,000 քառակուսի մղոն գետիններ ջուրի տակ թաղուեցան։ Հարիւրաւոր գեղեր ջնջուեցան։ Մէկ միլիոն ժողովուրդ սաստիկ նեղութեան մէջ։ Հունձքերը փճացած։ Սովը մօտալուտ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Նոյ․ - Սըր Էտուարտ Կրէյ յայտարարեց որ, թէեւ Ֆաշոտայի պարպումն անմիջական պատերազմի մը առաջքն առաւ, երկինք դեռ պայծառացած չէ։ Բարիզի մէջ Անգլիոյ դէմ բուռն զայրոյթ կայ։ Որչափ ատեն Ֆրանսացիք այս տպաւորութեան ներքեւ մնան թէ Անգլիա բռնութեամբ և քմահաճօրէն վարուեցաւ Ֆրանսայի հետ, յարաբերութիւնք պիտի չբարւոքին։

ՍՈՖԻԱ․—Սապրանիէէն պատասխանեց իշխանական ճառին։ Վարչապետ Ստօյլօֆ պատասխանեց թէ Պուլկարիա յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ կ'քալէ ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառելով, և լաւագոյն յարաբերութիւններ կ'տածէ Թուրքիոյ, Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ հետ։

ԳԱՀԻՐԷ․ — Խմիրին երկու որդիքը, և ուրիշ շատ Էմիրներ գերի բռնուելով, Օմտուրման տարուեցան։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ․ Քոնս․ Սէռի Դ․	Օ․Ո․	24	10½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	12
Ամէնէն վար գին	»	24	09
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր․	109	½
Ամէնէն բարձր գին	»	109	⅞
Ամէնէն վար գին	»	109	¼

ԲԱՑՈՒՄ 2 Նոյմ․

Օսմ․ Քոնս․ Սէռի Դ․	Օ․Ո․	24	11
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր․	109	⅝
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	Օ․Ո․	—	—
Օսմ․ Կայս․ Պանքա	Փր․	—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթ․	Օ․Ո	9	10
Երկրագործական Պանքա	»	8	30
Սօս․ Օթ․ Շանժ է Վալ․	Ա․Ո․	3	08
Օսմ․ Ապահովագր․ Ընկ․	Օ․Ո	4	—
Թրամուէյ բաժնեթ․	ղրշ․	750	—
» Ժուիսանս	»	255	—
» պարտաթ․	»	496	—
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ․	»	302	—
Քարափ Կ․Պոլսոյ	»	456	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ․Ո․	—	75
» ութ օրուան	»	2	—
Ռումէլի Երկթղ․ »	Փր․	—	—
» մէկ ամսուան	»	—	—

(*)․ — Այս հեռագիր, ՇԲ․ օրը Լրագրոյս կէսին տպուելէն յետոյ հասած ըլլալով, մէկ մասին մէջ միայն կրցինք դնել։

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ․	87	10
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ Իմբէրիալ	»	90	15
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէթալիք	»	97	20
Ռուսլ թղթադրամ	Օ․Ռ․	8	61
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ․	109	10
Բարիզ 3 »	Փր․	23	13¾
Ֆիօրին ժամսա	»	10	93¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Նոյմ․

Օսմ․ Քոնս․ Սէռի Բ․	Ա․Ո․	46	37
» » » Գ․	»	25	87
» » » Դ․ բաց․	»	22	—
» » » Դ․ գոց․	»	22	06
Փոխառութիւն Դասասպա	»	82	50
» Օսմ․ 3½ %	»	99	—
Օսմ․ Կայս․ Պանքա	»	11	63
Այտընի երկաթուղի	»	10	—
Եգիպտական միացեալ	»	107	—
Անգլ․ Քոնսոլիտէ	»	110	18
Հելլենական 5 %	»	39	—
Մօնօբօլ Հելլենական 4 %	»	44	50
Ռանթ » 4 %	»	32	—
Պուլկ․ Փոխառ․ 6 % 1888	»	94	—
» Նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան․ Բարիզի վրայ	»	25	57½
Դրամազեղչ	»	4	—

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Նոյմ․

Օսմ․ փոխառութիւն 1888	մարք	99	—
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112	20
Անատ․ Երկ․ պարտաթուղթ	»	97	30
Փոխ․ Լոնտոնի վրայ 3 ամս․	»	20	26½

ՊԱՐԻԶ, 12 Նոյմ․

Օսմ․ Քոնս․ Սէռի Դ․ բաց․	ղրշ․	22	30
» » » Դ․ գոց․	»	22	30
» » » Բ․	»	47	40
» » » Գ․	»	26	—
Օսմանիյէ	»	401	—
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր․	109	50
Օսմ․ Ռէժի	»	268	—
Օսմ․ Կայս․ Պանքա	»	542	—
Ֆրանս․ Ռանթ 3 %	»	101	77
Քրէտի Լիօնէ	»	845	—
Պանք տը Բարի	»	934	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3641	—
Իտալական Ռանթ	»	91	87
Սպանիական արտաքին	Ա․Ո․	41	30
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	35
Դրամազեղչ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 12 Նոյմ․

Փոխան․ Բարիզի վրայ	Ֆիօր․	47	65
» Լոնտոնի վրայ	»	120	90
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58	80
Օսմ․ Ռէժի	»	121	50

ԸՆՏԻՐ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐՈՒ համար, դիմել ի Դ․ երես Լրագրոյս։ 16—6

ԿԵՂԾԵՐՆ ԵԼԱ՛Ծ ԵՆ

Մերճանօֆ վաճառատան ռուս․ լաստիկներուն գտած ընդունելութիւնն ծանօթ է։ Ժողովրդեան վնասէն շահուողներ կեղծէն օգտուելու դիտումով, ռուսական լասթիք կալօշներու կեղծը շինել տուած են, որք իսկականին նման ռուսերէն գիր, մարգա և թուական կը կրեն, և կեղծ ըլլալը զանազանել դժուար է։ Նկատելով որ մեր յաճախորդներն խաբուելով փոխան լասթիքներ կ'գնեն եւ դրամնին պարապը վատնած կ'ըլլան, ռուս․ լասթիք գնել փափաքողներու դիւրութեան համար, անոնց մարքաները դրինք աստ։ Ամէն լասթիք պէտք է ասոնց յար և նմանը նշաններ կրէ ճշդիւ, այն է՝ երկու ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐԾԻՒ, ԵՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱ ՄԸ 1860 ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ, իսկ կեղծերէն ոմանք թէեւ ռուսական արծիւ կ'կրեն, բայց մարքանին կլոր է և թուականը 1888, և ոմանք ալ արծիւ չունին և նոյնպէս մարքա կ'կրեն։

Ռուս․ լասթիքներու ներկայացուցիչ
Մ․ Փ․ ՄԵՐՃԱՆՕՖ
Կ․ Պոլիս Պահճէ-Գաբու Մէյտանճըգ փողոց թիւ 54—56։ 15—4

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ․ ՊՈԼՍՈՅ

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ․ — Ցորեն․— Ժամանեցին 3900 պարկ Թրիէսթէ, 600 ռուսական, և 300 պարկ փոքր, ծախուեցան 85-88 և 83 զշ․էն։ Խաշխաշ․— Ժամանեցին և ծախուեցան 1200 պարկ։ Կ'արժէ օխան 5—6 զշ։ Բրինձ․— Ժամանեցին եւ ծախուեցան Եգիպտական 800 պարկ, Րիզոն և Ճարօնական չկան։ Գիներն են Եգիպտական 85 զշ, 43—44 Րիզոն Փր․ և Րանկուն 108 զշ։ Սէպէթճեան կորեկ․— Թականրոքի վրայ գործ եղաւ օխան 11 զշ․էն։ Մոմ․— Ժամանեցին և ծախուեցան 1000 սնտուկ Պելժիական և 1000 սնտուկ Ֆալրնիէ։ Պամփոր, քիլոն 3·87½ զշ․ Ֆօլրնիէ՝ սնտուկը 48 զշ․ Ապոլլոն՝ 45 զշ։ Բամբակ․— Թրանզիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 19 զրշ․էն, Պոլսոյ մէջ սնտուկը 24 զրշ․, ոսկին 100 զշ․էն։

ՄԵՏԱՂ․—Երկաթ․ —Շատ գործ չե-

զաւ։ Մեսաղի մեռ սեռակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԲՈՒՄ. — Ժամանումնք սահմանափակ եղան։ Գիներն են Ուլտոփքա 37½—38 օխան, Թէրէձինաբ 39—39½ օխան, և ռումանական՝ 41—41½ օխան 1 Օամ. ոսկւոյ։

ՀԱՆԵՒԱՆՈՒԽ.— Բաւական կարեւոր գործեր եղան։ Կ'արժէ Բարտիֆ՝ 24.6, Նիւ քաղ՝ 21.6 եւ սկովտական՝ 20½—23։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ. — Հրապարակի վրայ ընթացիկ գործ կայ։ Մանածի, մարմաշի, կտաւի և տպածոյի վրայ շատ գործ չեղաւ։

ԱՐՏԱՄԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.—ԹէֆԹի։—112 հակ ծախուեցան Պէյպարար և Պոլու, 18½ — 20⅜ զրուշի օխան։ Բուրդ. — Նոր արտադրութիւնք անցած տարուանէն շատ առատ չեն գալ։ Կայսերական գործարանք գնումներ կ'կատարեն։ Իզմիրի մէջ քանի մը գործեր եղան 235 զրուշէն։ Բամպակ. — Ժամանեցին 10,000 օխա Իզմիր՝ հին և նոր, 10,000 օխա Ատանա՝ նոր բերք։ Մըսրը Զարչլի մէջ գործ չեղաւ։ Իզմիրի մէջ առուտուրը բանուկ է։ Բանի մը գործեր եղան 199—203 ղ.ի։ Մեռաս. — Հոս քանի մը գործեր եղան։ Պրուսայի մէջ բաւական կարեւոր գործեր եղան։ Մարսիլիոյ մէջ թէ՛ խոզակի և թէ մեռաքի վրայ դարձ չկայ։ Լոնտոնի հրապարակն հանդարտ է բայց գիներն ամուր են։ Իզմիրի մէջ միջոց խոզակի խնդրանք կայ, բայց ապրանք քիչ հուգայ։ Ի Լիոն Պրուսայի բժժական մեռաքի [կէժ] գիներն է 37-44 ֆր., Սուրիա՝ 41—44½, Սուրիոյ կրկնոլոր մեռաքս [Օրկանսէն] 45—48 Պրուսա 42½։ Կապերա.—Բանուկ գործեր կ'ըլլան։ մասնաւորապէս Շերվան, Գալապաղ, Բազաք և Սֆիզան ծախուեցան։ Աֆիոն.— Ծախուեցան 10 սնտուկ Պալըքէսէր, ընտրանօք, 158 էն և 3 սնտուկ Կէյվէ 138 էն օխան։ Իզմիրի մէջ խնդրանքն աննշան է. գիներն են՝ նոր բերք Գարահիսար, ընտրանօք, 100 ղ.։ Պատրաստ կայ 2475 սնտուկ։ Դպրեխէ. — Ծախուեցան 20 պարկեր-մակ Եոզղատ, 22¾ — 23¾ ղ.էն։ 72 պարկ Պիանտա, 16 — 17¼ ղ.ի, 56 պարկ Պիանտա դեղին 12—14 ղ.ի և 74 պարկ դեղին 12½ — 13½։ Իզմիրի մէջ գործ կայ 17½—18 ղ.էն նոր բերք և 23 ղ.ի սպիտակ տեսակը։ Մահմատիէ.— 60—200 զրուշ։ Սալէպ. Վաճառում չկայ։ Գիներն են 10—14 ղրշ. օխան։ Դեղին Դեղամա.— Հոս վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ գիներն հաստատուն են. բանուկ գործ եղաւ օխան 20—20¼ ղ.էն։ Դեղին ծէրբ.— Գործ չեղաւ։ Իզմիրի մէջ ալ գործ չեղաւ։ Գիպրոս. — Վաճառում չկայ. գիներն հաստատ են. օխան 3—7 զրշ։ Մորեն. — 6—14 զրուշ։ Ընդեղ. — գործ չեղաւ. այս տարուան բերքն ստորին է. 100 օխան 95—100 զրշ։ Կոզին. — Կ'արժէ կենդինարը 110—120 ղշ։ Գիները բարձրանալու հակամէտ են բերքին քանակութեան վրայ առնուած անկապտ լուրերուն պատճառաւ, թէև տեսակի կողմէ լաւ է։ Խոզկոյն. վաճառումն աննշան է. բայց գիներն հաստատ են. Կենդինարն 30—60 զրուշ։ Պոռաշ. —Գործ չեղաւ հոս. Իզմիրի մէջ վաճառման եղանակն անցած է։ Թուղթն գինը կ'բարձրանայ, բայց չամիչինը կ'իջնայ։ Նոռշ.—5—5½ ղշ։ Զանդ.—0—խան 20 փր.էն 4½ ղշ։ Թոռշ.—1½—3¼ ղշ. օխան։ Մոռիկա.—Գիներն անփոփոխ են։ Օխան 22—45 ղշ։

(Առաջ. Սենեկի Լրաբեր, 12 Նոյմ.)

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ

ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԻՆԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԹԻՒ 63, ԻԶՄԻՏ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատուն, որ Եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ առեղնագործի և ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի. ինչպէս աթլազ, գատիֆէ, բիւլիւր գօրատնէ էպրիշիւմ. Ալճերիայի և Ֆիոշ մեռաքս, շինիլ, սրբմա, կլապատան, ճավոի և ուրիշ ամէն տեսակ քառավոներ. գորգի և բարձի համար նոր մօտէլներ, թաւշեայ և մետաքսեայ քօրատներ ևն։

Աթլազի և թաւշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գորգեր ևն։

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճաշակաւոր կերպով կ'պատրաստուին։

Կ. Պոլսոյ և գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս նաեւ գպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կասարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու աղնութենէն և գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ։ 100—1

«ԲԱՆԱԼԻ» ՆՇԱՆՈՎ ԼԱՍԹԻՔ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

Ներքին մարտ

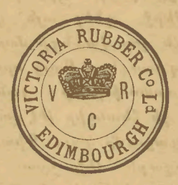

Արտաքին մարտ

Այս լաստիքներ ցեխոտ, անձրեւոտ և ձիւնի ժամանակներու համար, էտիմպուրկի Պէնտիթ եղբարց գործատան մէջ պատրաստուած են։ Բարեձեւութենէ զատ, հաստատուն են, և ողջապահիկ տեսակէտով միւս ամէն տեսակները կ'գերազանցեն։ Կ. Պոլսէն դիմումներու վրայ, իրենց մասնաճիւղն հաստատած են Պոլիս Քէզապճը Օղլու Խան, Թիւ 11 և 18։ 30—12

ՓՐԿԻՉԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Ազգ. Հիւանդանոցիս սեպհականութիւնն օրուցոյցն ընտիր թղթի վրայ մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ հանուած է հատը մէկ զրշ.ի։ Ընդարձակն եւս քիչ օրէն պիտի հրատարակուի ճոխ պարսնակութեամբ։

Հոգաբարձութիւնս մեծ յոյս ունի որ Պատ. հասարակութեան ամէն մի անհատ նկատողութեան առնելով Հիւանդանոցիս նպաստին անցուկ կացութիւնը ու պատապարելոց ոտուար թիւն, պիտի փութաքի նուէր մ'ընել նոյն հաստատութեան գոնէ մէկ մէկ օրացոյց գնելով։ Ազգային կարող են մէկ օրացոյցի գնով նպաստ մ'բրած ըլլալ երբ հարիւրի ոք փութայ ոյն փոքրիկ նուէրը ղանց չընել. և Հիւանդանոցիս Պրուսայի Ազգային Մասնաճիւղի Հմազգայնոց օրացոյցներ հրատարակած են, կ'ենդրուի ամէն բարեկամ ազգայիններէ որ Ազգ. Հիւանդանոցիս օրացոյցներու վրայ տպեալ Հոգաբարձութեանս պաշտօնական կնիքին ուշադիր ըլլայ։

(Կնիք Հ.Դ.Բ.Ս.Ի.Ն Հիւանդանոց.) 20—8

ԷԼԻՔՍԻՐ

ՏԸ ԿՕԼԱ ՄՕՆԱՎՈՆ

ELIXIR DE KOLA MONAVON

Այս էլիքսիրը գինիով բաղադրուած կազդուրիչ դեղերէն աւելի ազդու եւ միանգամայն օրացուցիչ է։ Հոսն ու համը խիստ քաղցր ըլլալով դիւրաւ կ'խմուի եւ երկար ատրինը անեղծ կրնայ պահուիլ, առանց ազդեցութիւնը կորսնցնելու։ Հիւանդութենէ ապաքինողներ, տկարակազմ անձինք, ծերեր եւ իրենց ոյժն սպառող երիտասարդներ, գործածելով այս էլիքսիրը, իրենց նախնի ոյժը կ'վերագտնեն։ Անարիւնութիւնը, գունատութիւնը ղղային տկարութիւնը, սրտի բաբախումը, գժտարտարութիւնը եւ ստամոքսի ընդհանուր հիւանդութիւնները քիչ ժամանակի մէջ կ'բժշկուին այս դեղով։ Կէս գլխացաւի, ինֆլուէնզայի, եւ ամէն կարգի ջղային հիւանդութիւններու ազդու դարմանն այս էլիքսիրն է. սրտի նեղուածքը, որ յաճախ յղի կանանց վրայ կ'տեսնուի, անմիջապէս կ'փարատի այս էլիքսիրով։

Կ'ծախուի բոլոր դեղավաճառներու մէջ։ 26—17

COMPAGNIE ROSSIA ST-PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA ST-PÉTERSBOURG

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 իշխայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրգ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ազգահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆԲ — ՓՈԽԱԴԱՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱՆՔ.

Ընկ. գրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հաւելք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒԲՄԻՒԼԷ

Ղալաթիա, Բարաֆէն վրայ (հին Մաֆասան փողոց)

Ընդհ. Գործակալութիւնքին համար ԹԷՍՏՕՐ ԲԷՐԲԷՆ

ԼԱՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԳԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՆԵՆԱՑ ՎՐԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ՅԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Գուլֆոտ աէ գ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան լենքերն այժմ կը վերալենուին, որով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նու